

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Vstupní analýza vzdělávání města Kojetína

Adam Staveník

Září 2020

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Agentura
pro sociální začleňování

Obsah:

Seznam použitých zkratk.....	3
1 Úvod a cíle analýzy	4
2 Metodologie.....	4
3 Zpracování dat	5
4 Etika výzkumu	5
5 Základní pojmy	6
5.1 Sociální vyloučení	6
5.2 Školská legislativa.....	6
6 Město Kojetín	8
6.1 Demografické údaje	8
6.2 Sociální vyloučení	10
7 Školství.....	12
7.1 Mateřské školy	13
7.2 Základní školy	16
7.3 Střední školy	23
8 Služby, organizace pracující s dětmi a mládeží a zařízení volnočasového vzdělávání	28
8.1 Školní poradenská zařízení.....	28
8.2 Charita Kojetín	28
8.3 Člověk v tísni	29
8.4 Dům dětí a mládeže Kojetín	29
8.5 Základní umělecká škola Kojetín.....	30
9 Vzdělávání dětí a žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí	32
9.1 Pohled rodičů sociálně znevýhodněných dětí.....	35
10 Dobrá praxe.....	37
11 Shrnutí (problémy a výzvy)	38
12 Doporučení.....	41
13 Zdroje	44
14 Seznam obrazových příloh	46
15 Seznam grafů	46

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání v rámci projektu „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“, reg. č. projektu CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586.

Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

16 Seznam tabulek.....	46
------------------------	----

Seznam použitých zkratk

ASZ	Agentura pro sociální začleňování
ČSÚ	Český statistický úřad
DDM	dům dětí a mládeže
IKV	inkluzivní a kvalitní vzdělávání
IVP	individuální vzdělávací plán
LMP	lehké mentální postižení
MPI	místní plán inkluze
MŠ	mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
NNO	nestátní nezisková organizace
NZDM	nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
PPP	pedagogicko-psychologická poradna
PŠD	povinná školní docházka
SAS	sociálně-aktivizační služba
SPC	speciálně pedagogické centrum
SŠ	střední škola
SVL	sociálně vyloučená lokalita
SVP	speciální vzdělávací potřeby
Šablony	podpora škol formou projektů zjednodušeného vykazování – Šablony pro MŠ a ZŠ
ZŠ	základní škola
ZUŠ	základní umělecká škola

1 Úvod a cíle analýzy

Tato vstupní analýza vznikla v rámci OP VVV projektu Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami (IKV)¹. Hlavním cílem analýzy je popsat stav, strukturu a kapacity místní vzdělávací sítě v Kojetíně, dále pak postoje ke vzdělávání a domnělé či faktické bariéry v přístupu ke vzdělávání na straně cílových skupin projektu. Hlavními cílovými skupinami jsou: - zaměstnanci veřejné správy a zřizovatelů škol působící ve vzdělávací politice, - vedoucí pracovníci škol a školských zařízení, pedagogičtí pracovníci, - pracovníci a dobrovolníci v organizacích působících v oblasti vzdělávání nebo asistenčních služeb a v oblasti zájmového a neformálního vzdělávání dětí a mládeže, - rodiče dětí a žáků, - děti a žáci.

2 Metodologie

Vstupní analýza probíhala od ledna do března 2020 a byla realizována v souladu se standardními výzkumnými metodami, jež byly vzájemně kombinovány, využito bylo několik technik sběru dat. Její konečnou podobu ovlivnilo zapracování připomínek institucionálních aktérů a poznatků získaných v rámci pracovních skupin.

Desk research – analýza sekundárních dat – byla nezbytným přípravným krokem, jehož účelem bylo sumarizovat dosavadní a aktuální poznatky relevantní pro cíle analýzy a na tomto základě připravit podklady pro sběr dat primárních. Podklady pro tuto část výzkumu tvořily zejména výroční zprávy škol a školské výkazy poskytnuté MŠMT, dokumenty města a data Českého statistického úřadu.

Hloubkové rozhovory – na základě výstupů z analýzy sekundárních dat byly sestaveny scénáře hloubkových rozhovorů. Ty byly realizovány s řediteli škol a jejich zástupci, se zástupci městského úřadu, ale i s pracovníky neziskových organizací působících v oblasti nebo zařízeních poskytující volnočasové vzdělávání. Tyto rozhovory byly zaměřeny na zkušenosti s prací s dětmi a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a s dětmi a žáky ze sociálně znevýhodněného prostředí a dále na potřeby, očekávání a problémy spojené se začleňováním těchto dětí a žáků do vzdělávání. Rozhovory byly až na výjimky nahrávány na diktafon a celkem jich bylo pořízeno **11 s 12 komunikačními partnery**. Rozhovory trvaly v rozmezí od 50 do 120 minut.

V rámci hloubkových rozhovorů byli dotazováni:

- 1 zástupce mateřské školy,
- 2 zástupci základních škol,
- 1 zástupce základní školy zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona,

¹ Registrační číslo projektu CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586, OP VVV.

- 1 zástupce střední školy,
- 4 zástupci neziskových organizací a sociálních služeb a zařízení poskytujících volnočasové vzdělávání,
- 3 zástupci městského úřadu.

Polostrukturované rozhovory – tyto rozhovory byly vedeny především s rodiči sociálně znevýhodněných dětí, ale i s několika zástupci střední třídy. Vzhledem k povaze sociálního vyloučení ve městě se většina těchto rozhovorů odehrála v romských rodinách a scénáře rozhovorů se týkaly především jejich zkušeností se vzděláváním v místních školách. Tyto rozhovory byly zpravidla kratší a trvaly od 15 minut do 50 minut v závislosti na tom, zda měli komunikační partneři a partnerky pocit, že mají k tématu vzdělávání ve městě co říct. Tyto rozhovory byly zaznamenány formou terénních poznámek a celkem jich bylo pořízeno **20 s 23 komunikačními partnery**.

(Ne)zúčastněné pozorování – bylo dalším nezbytným nástrojem pro realizaci analýzy a probíhalo v podstatě po celou dobu sběru dat v místech bydliště sociálně vyloučených, na veřejných prostranstvích, ale také přímo v mateřských a základních školách. Nejednalo se ale o strukturované pozorování a bylo spíše doplňujícím zdrojem informací o situaci v lokalitě.

3 Zpracování dat

Veškerá data byla zpracována v souladu se standardy sociálně-vědních výzkumů. Hlubkové rozhovory byly se souhlasem respondentů nahrávány na diktafon a následně přepsány do počítače v takové formě, aby mohly být podrobeny kvalitativní analýze. Získaná statistická data jsou zpracována do grafů a tabulek a následně interpretována. Jazyk analytické části je uzpůsoben účelu analýzy, ale také komunikačním partnerům a partnerkám. Znamená to tedy, že když je v některých případech užíván hovorový jazyk, jedná se buď o parafrázi toho, co bylo v rámci rozhovorů sděleno komunikačními partnery a partnerkami, nebo se jedná o přiblížení výsledků výzkumu každodenní žité realitě komunikačních partnerů a partnerek.

4 Etika výzkumu

Pro realizovaný výzkum je závazný Etický kodex výzkumníků Agentury pro sociální začleňování. To mimo jiné znamená, že v šetření nebylo narušeno soukromí a důstojnost respondentů, respondenti byli vždy informováni o smyslu výzkumu a v případě nahrávání požádáni o jeho svolení. Samozřejmostí bylo i zaručení anonymity dotazovaných. V případě zkoumané lokality bylo nutné se získanými informacemi nakládat zvláště obezřetně, a to z toho důvodu, že se jedná o obec s velmi nízkým počtem obyvatel a zaručení anonymity respondentů je zde daleko obtížnější než v jiných případech. Z tohoto důvodu informace, které

by za jiných okolností přispěly k lepšímu dokreslení dané situace, nejsou v některých konkrétních případech uvedeny.

5 Základní pojmy

5.1 Sociální vyloučení

„Sociálně vyloučení jsou ti občané, kteří mají ztížený přístup k institucím a službám (tedy k institucionální pomoci), jsou vyloučeni ze společenských sítí a nemají dostatek vertikálních kontaktů mimo sociálně vyloučenou lokalitu“ (Švec, 2010, s. 5). Sociální vyloučení se vyznačuje četnými indikátory či charakteristikami, které se v různých lokalitách vyskytují s různou intenzitou. Mezi obvyklé ukazatele řadíme dlouhodobou nezaměstnanost, závislost na dávkách v hmotné nouzi, nízkou kvalitu a nejistotu v bydlení, ztížený nebo nemotivovaný přístup ke vzdělávání, vysokou míru zadlužení, výskyt rizikového chování a kriminality a zvýšenou míru migrace. Jednotlivé ukazatele samy o sobě sociální vyloučení nezakládají. Je to teprve jejich kombinace, která zasaženým jedincům či rodinám brání v integraci či plnohodnotném životě a na různých úrovních je vylučuje ze společnosti².

Pro potřeby této analýzy je nutné ještě definovat i další kategorii v oblasti sociálního vyloučení, kterou představují žáci s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu sociálního znevýhodnění. Dle Katalogu podpůrných opatření tento termín „vymezuje skupinu žáků, kteří potenciálně či skutečně selhávají ve vzdělávání, nejsou zdravotně postižení, dlouhodobě nemocní, případně jim není jasně diagnostikována některá ze specifických poruch učení či chování. Sociální znevýhodnění je tak kategorií označující širokou škálu příčin školní neúspěšnosti žáků z nezdravotních důvodů, které mají příčinu mimo školu v přirozeném sociálním zázemí dítěte nebo pramení z jiných životních okolností v životě dětí mimo půdu školy. Tyto skutečnosti dítě nemůže ovlivnit a stávají se pro ně přítěží v jiné sociální realitě, v našem případě v prostředí školy“ (Felcmanová & Habrová et al., 2015).

5.2 Školská legislativa

V této analýze hovoříme o vzdělávání ve školách, které se odehrává dle školního kurikula, je považováno za povinné a je legislativně ukotveno ve Sbírce zákonů. Hlavní zákony a vyhlášky, které se týkají školního vzdělávání a souvisejí se společným (inkluzivním) vzděláváním, jsou:

- zákon č. 178/2016 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb. („školský zákon“), - zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění platném od 12. 1. 2016,

² Blíže viz <http://www.socialni-zaclenovani.cz>.

- vyhláška 270/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, - vyhláška č. 197/2016 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních (novelizující vyhlášku č. 72/2005 Sb.).

Dle výše uvedené platné legislativy probíhá v ČR školní vzdělávání v těchto druzích škol: mateřská škola, základní škola, střední škola (gymnázium, střední odborná škola a střední odborné učiliště), konzervatoř, vyšší odborná škola, základní umělecká škola a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky.

V kontextu projektu IKV je pro nás relevantní průběh vzdělávání v mateřských školách, základních školách a středních školách, souhrnně budeme používat termín „škola“. Dle legislativy je v ČR školní docházka povinná 9 let a od školního roku 2017/2018 je navíc povinný jeden rok předškolní přípravy. Podrobnější informace o školské legislativě vztahující se ke společnému (inkluzivnímu) vzdělávání lze nalézt na portálu MŠMT³.

³ Konkrétně na <http://www.msmt.cz/vzdelavani/polecne-vzdelavani-1> a <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlaske-ke-skolskemu-zakonu>.

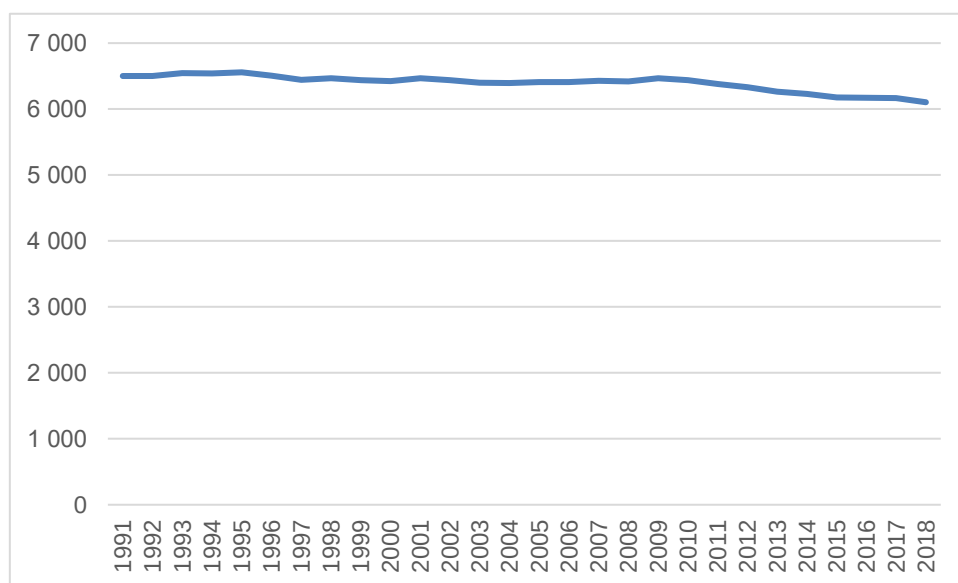
6 Město Kojetín

Město Kojetín se nachází v okrese Přerov v Olomouckém kraji. Kojetín leží 9 km severně od města Kroměříž a 13 km západně od města Hulín. Město se člení na 3 části – Kojetín I-Město, Kojetín II-Popůvky a Kojetín III-Kovalovice. Kojetín je členem dobrovolného svazku obcí Mikroregion Střední Haná, pod který patří dalších 13 obcí a měst. Město se nachází v blízkosti hranic tří krajů a je zde zastoupen především potravinářský průmysl a stavebnictví. Část obyvatel města dojíždí za prací do Přerova, Kroměříže nebo Olomouce. Celkově je však ve městě méně pracovních příležitostí, a to především pro obyvatele s vysokoškolským vzděláním. Kojetín plánuje v dohledné době vybudovat průmyslovou zónu na okraji města, práce na jejím vybudování by měly začít ještě v roce 2020.

6.1 Demografické údaje

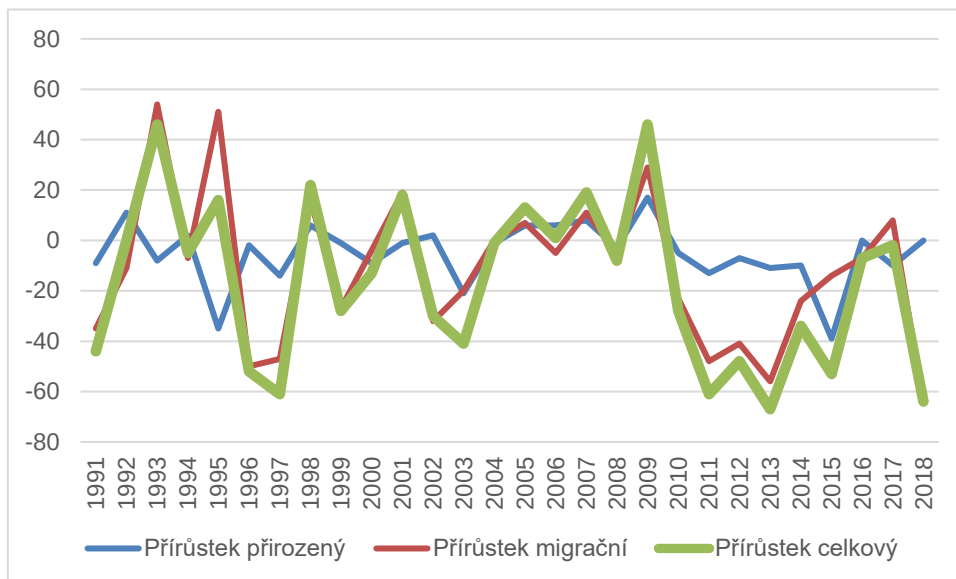
V Kojetíně k 31. 12. 2019 žilo 6 169 obyvatel. Počet obyvatel města dlouhodobě a poměrně stabilně klesá (viz graf 1). Na úbytku obyvatel města má podíl především negativní migrační přírůstek, který například v roce 2018 dosáhl hodnoty -64, nejnižší ve sledovaném období od roku 1991. Přirozený přírůstek (viz graf 2) naznačuje možné stárnutí obyvatel města, ve sledovaném období mezi lety 1991 a 2018 dosáhl kladných hodnot pouze výjimečně a většinu let dosahoval záporných hodnot, ve městě tak umíralo více obyvatel, než se jich zde rodilo. Na druhou stranu průměrný věk obyvatel města v podstatě odpovídá průměrnému věku obyvatel ČR (42,4 oproti 42,3) podobně jako věková struktura obyvatel (grafy 3 a 4). Stárnutí kojetínské populace je podobné stárnutí obyvatel ČR a dalších podobně velkých měst v zemi.

Graf 1: Vývoj počtu obyvatel v Kojetíně v letech 1991–2018 (Zdroj: ČSÚ, 2019a)

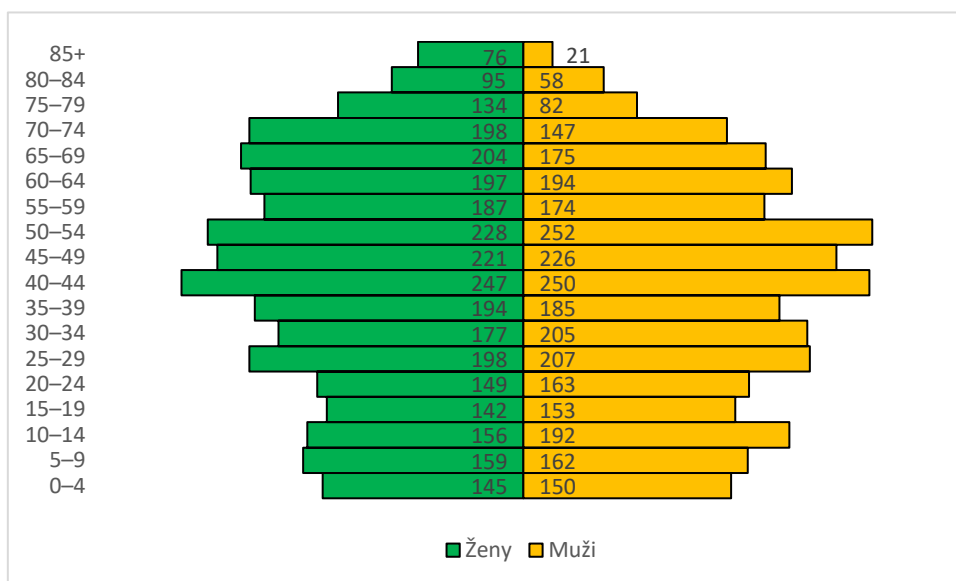

Graf 2: Vývoj přírůstků obyvatel v Kojetíně v letech 1991–2018 (Zdroj: ČSÚ, 2019a)

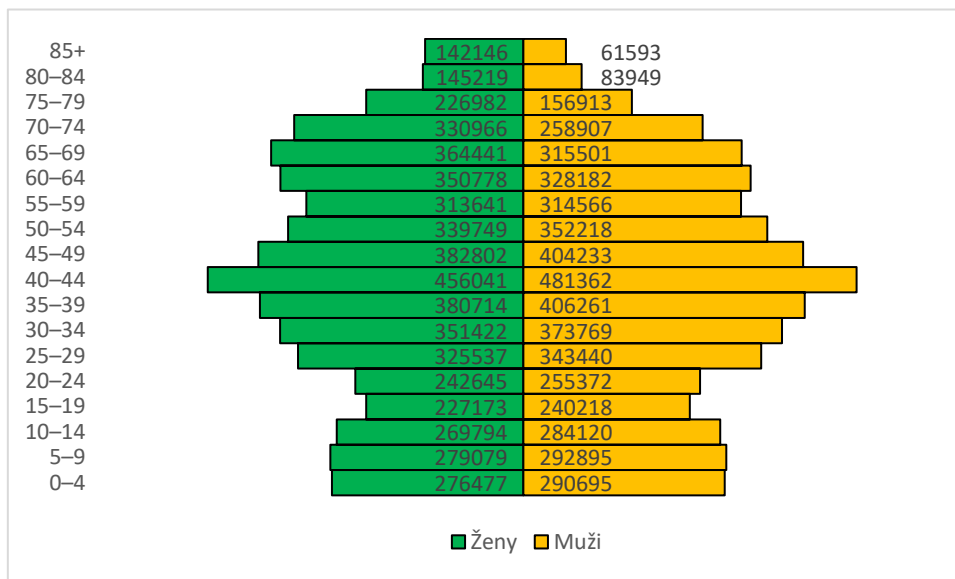

Graf 3: Věková struktura obyvatel Kojetína k 31. 12. 2018 (Zdroj: ČSÚ, 2019b)

Graf 4: Věková struktura obyvatel ČR k 31. 12. 2018 (Zdroj: ČSÚ, 2019b)

6.2 Sociální vyloučení

V roce 2015 se na území města nacházela 1 sociálně vyloučená lokalita s odhadovaným počtem 330 obyvatel, kteří tehdy tvořili zhruba 5 % obyvatel města (Čada, 2015). Na jaře 2020 se v Kojetíně spíše než vyloučená lokalita nacházelo několik domů se zvýšenou koncentrací sociálně vyloučených osob a osob sociálním vyloučením ohrožených, protože obyvatelé dřívější SVL se přestěhovali do jiných částí města do městských i soukromých bytů. Někteří z nich bydleli přímo v centru města, nejčastěji pak na ulicích Padlých hrdinů, Olomoucká, Rumunská, Pořadí a Masarykovo náměstí.

Podstatnou část sociálně vyloučených osob v Kojetíně tvoří podle dotazovaných zástupců kojetínských institucí místní romská populace, která čítá dle různých odhadů zhruba 400–600 osob (až 10 % všech obyvatel města), přičemž velkou část místních Romů je možné označit za sociálně vyloučené. V současnosti není v místní romské populaci žádná vůdčí osobnost, naopak komunitní život ve městě podle dotazovaných rodin a zástupců institucí negativně ovlivňují spory dvou romských rodin. Někteří z dotazovaných institucionálních aktérů poukazovali na to, že s romskými starousedlíky vycházejí dobře a že za problémové považují především nově příchozí romské rodiny, na které si podle nich stěžují i romští starousedlíci⁴.

Z hlediska jednotlivých indikátorů sociálního vyloučení město Kojetín dosahuje ve srovnání s celostátním a krajským průměrem výrazně vyšších hodnot. Např. k 31. 12. 2019 činil počet uchazečů o zaměstnání v evidenci místní pobočky Úřadu práce 181 osob, tedy 4,64 % obyvatel města ve věku mezi 15–64 lety, což byla vyšší hodnota než průměrný podíl uchazečů

⁴ V této souvislosti připravovalo město na jaře 2020 spuštění projektu asistentů prevence kriminality.

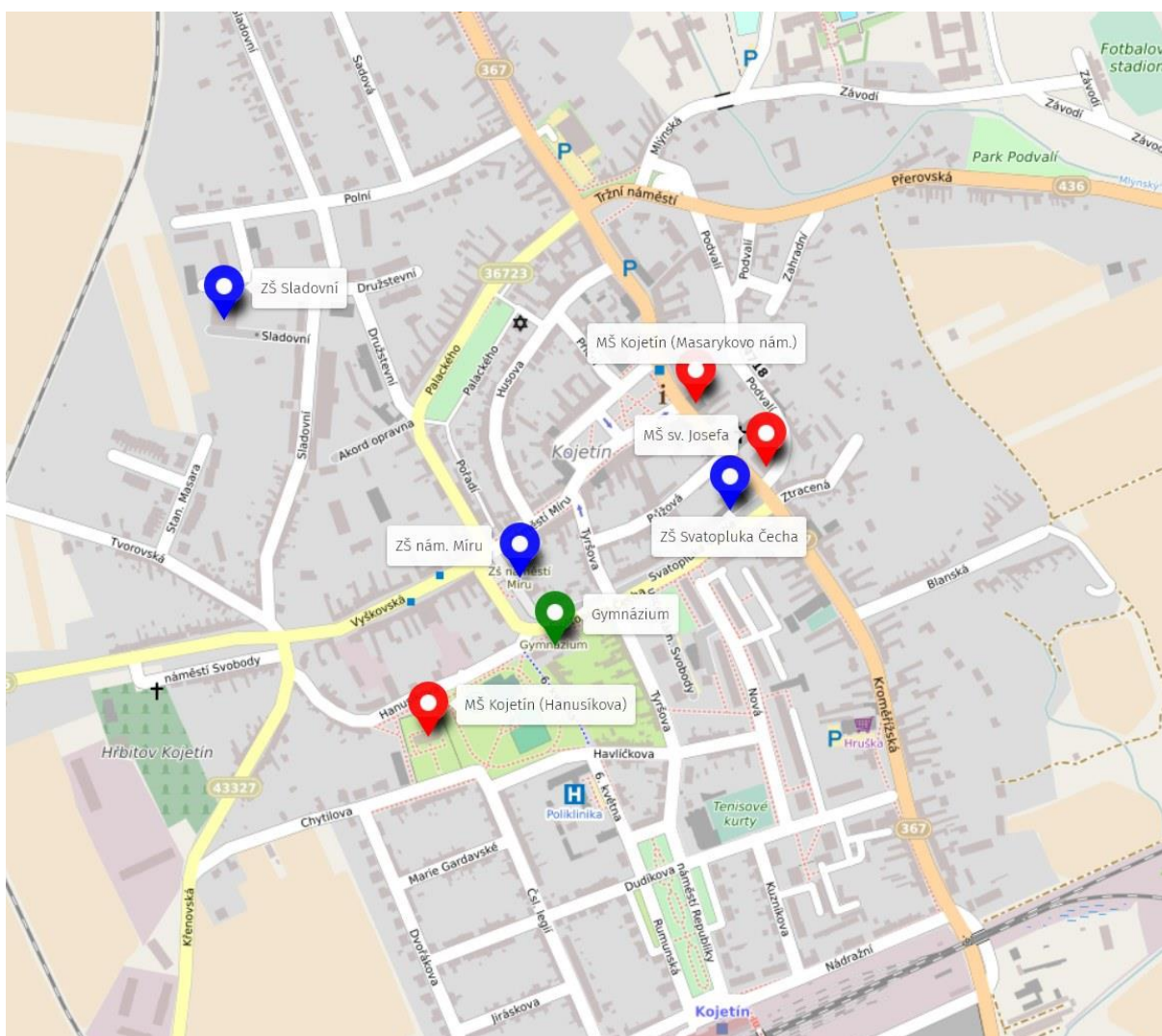
o zaměstnání za celou ČR (3,10 %) nebo za Olomoucký kraj (3,14 %). Z toho počet uchazečů, kteří byli v evidenci Úřadu práce déle než 12 měsíců, činil celkem 74 osob, tedy 1,90 % obyvatel města ve věku mezi 15–64 lety, což opět značně převyšuje celostátní (0,65 %) a krajský průměr (0,54 %). Dále dle údajů Exekutorské komory České republiky (2020) bylo v Kojetíně k 10. 6. 2020 celkem 611 osob v exekuci, tedy 10,01 % všech obyvatel města. Jedná se o opět o výrazně nadprůměrný podíl, kdy celostátní podíl obyvatel v exekuci dosahoval 7,32 %, resp. 6,38 % v rámci Olomouckého kraje.

7 Školství

Město Kojetín zřizuje 1 mateřskou školu se 2 pracovišti a 2 základní školy. Olomoucký kraj zřizuje v Kojetíně gymnázium a základní školu, která je součástí odborného učiliště a základní školy v nedalekých Křenovicích. Ve městě se nachází i mateřská škola, kterou zřizuje Arcibiskupství olomoucké.

Obrázek 1: Mapa kojetínských škol (Zdroj: vlastní zpracování)

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání v rámci projektu „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“, reg. č. projektu CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586.

Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

7.1 Mateřské školy

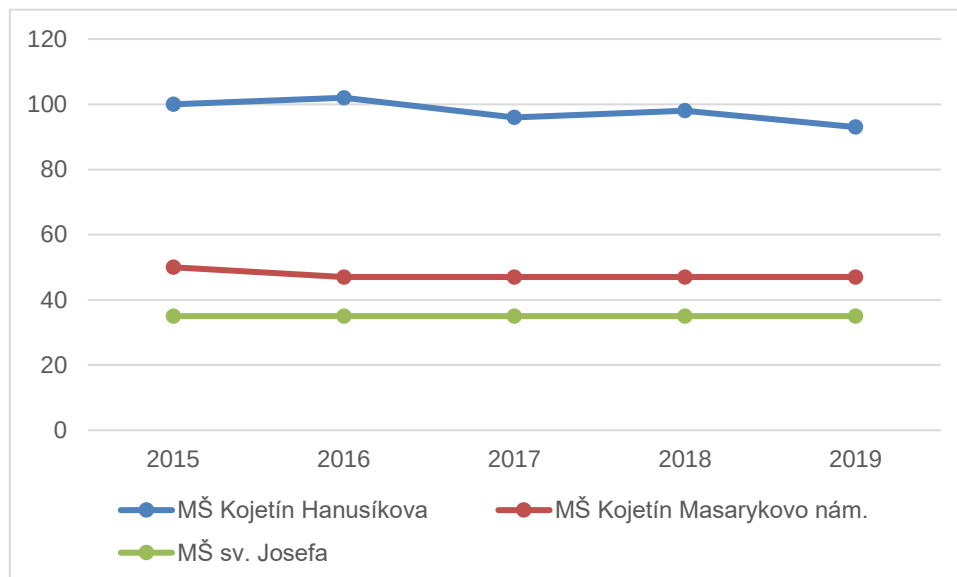
V Kojetíně se nacházejí 2 mateřské školy; Mateřská škola Kojetín zřizována městem a Mateřská škola sv. Josefa v Kojetíně zřizována Arcibiskupstvím olomouckým.

Tabulka 1: Základní údaje o kojetínských MŠ ve šk. roce 2019/2020 (Zdroj: MŠMT, 2019c)

Mateřská škola	Pracoviště	Kapacita	Třídy	Děti	Nově nastoupilo	SVP
MŠ Kojetín	Hanusíkova	178	4	93	22	1
	Masarykovo nám.		2	47	14	2
MŠ sv. Josefa v Kojetíně	Komenského nám.	35	2	35	12	0
Celkem		213	8	175	48	3

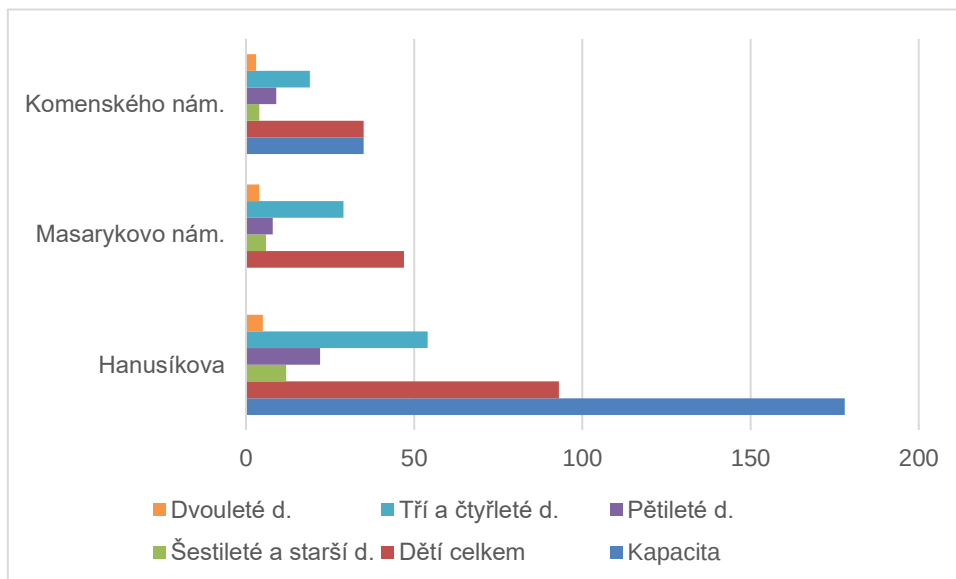
Největším poskytovatelem předškolního vzdělávání ve městě je pracoviště MŠ Kojetín na Hanusíkově ulici 10, kam ve šk. roce 2019/2020 docházelo 93 dětí do 4 tříd. Celkem v tomto šk. roce docházelo do kojetínských MŠ 175 dětí do 8 tříd, přičemž celkový počet dětí v kojetínských MŠ byl v posledních letech poměrně stabilní. MŠ v Kojetíně ve šk. roce 2019/2020 vykazovaly 3 děti se speciálními vzdělávacími potřebami. Děti ve věku mezi 2 a 3 roky docházely ve sledovaném období do všech 3 pracovišť předškolního vzdělávání ve městě (graf 6).

Graf 5: Vývoj počtu dětí v kojetínských MŠ v letech 2015–2019 (Zdroj: MŠMT, 2019c)

Graf 6: Věková struktura dětí v kojetínských MŠ ve šk. roce 2019/2020 (Zdroj: MŠMT, 2019c)

Mateřská škola Kojetín

Mateřská škola Kojetín má pracoviště na Hanusíkově ulici a na Masarykově náměstí. Do obou pracovišť docházelo ve šk. roce 2019/2020 149 dětí, z toho 3 děti se SVP.

Do školy ve sledovaném období docházelo zhruba 6 romských dětí, z nichž 4 pocházely z rodin ve hmotné nouzi, kterým byla prominuta úhrada úplaty za vzdělávání (celkem byla v tomto školním roce prominuta úplata 8 dětem). Tyto děti do školy docházely už od 3 nebo 4 let a zástupci školy označovali romské rodiny, jejichž děti ve sledovaném období docházely do školy, za bezproblémové, přičemž na obě pracoviště docházel zhruba stejný počet romských dětí. Většina ostatních romských dětí, které by jinak chodily do MŠ, dochází v Kojetíně do přípravné třídy při ZŠ Svatopluka Čecha. Mateřská škola ve šk. roce 2018/2019 pocítila neotevření zmíněné přípravné třídy, kdy do MŠ docházelo mnohem více romských dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí, a patřily mezi ně i děti, které zástupci školy označovali za problémové.

Škola nepřijímá všechny dvouleté děti, ale od září umožňuje docházku dětem, které v nadcházejícím pololetí dovrší třetí rok věku, podobně je tomu od února v dalším pololetí. Škola úzce spolupracuje se ZŠ nám. Míru, děti z MŠ i navštěvují prostory základní školy. Většina dětí ze školy pak i na ZŠ nám. Míru skutečně nastoupí. Se ZŠ Svatopluka Čecha škola v podstatě nijak nespolupracuje.

Škola s dětmi chodí cvičit do městské haly, navštěvuje saunu a jezdí na plavání. Součástí obou budov školy je výdejna stravy, do které se dováží jídla ze Školní jídelny Kojetín. Škola ve sledovaném období využívala Šablon, ze kterých např. hradila školního asistenta.

Mateřská škola sv. Josefa v Kojetíně

Mateřskou školu sv. Josefa v Kojetíně zřizuje Arcibiskupství olomoucké. Škola sídlí na Komenského náměstí a vznikla v roce 2010, kdy navázala na dřívější dlouholetou tradici církevních mateřských škol ve městě. Škola v současné podobě vznikla z podnětu místních mladých rodin, které si přály, aby jejich děti byly vychovávány v křesťanském duchu. K tomuto datu byla v budově školy provedena rekonstrukce poschodí, která umožnila otevřít jednu třídu pro děti od 3 do 6 let. Na základě zvýšeného zájmu o Mateřskou školu sv. Josefa v roce 2012 proběhly další úpravy, které umožnily navýšení kapacity zařízení na 35 dětí s otevřením druhé třídy. Do školy ve šk. roce 2019/2020 docházelo 35 dětí, nevykazovala žádné dítě se SVP.

7.2 Základní školy

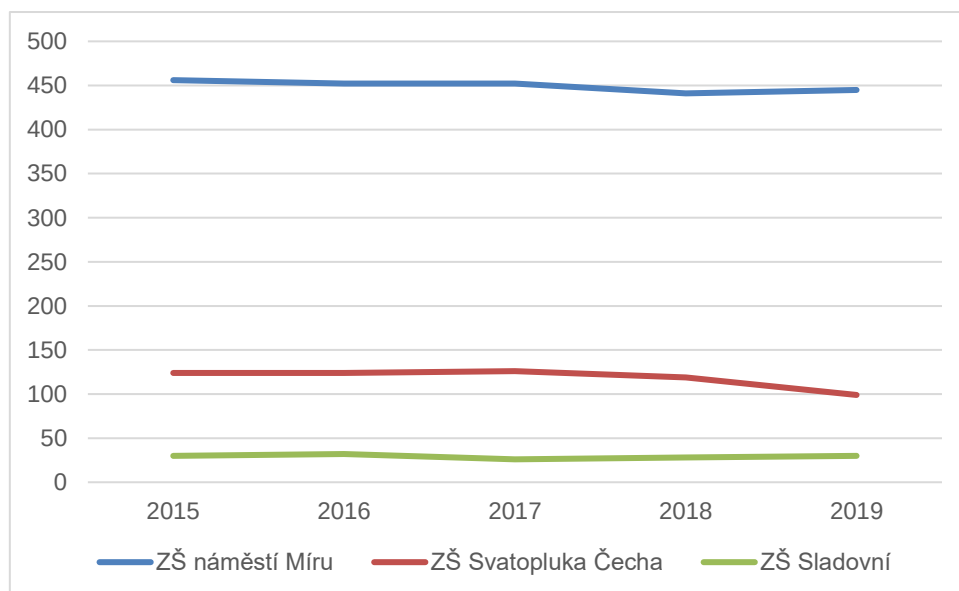
Město Kojetín zřizuje ve městě základní školy na ulicích Svatopluka Čecha a nám. Míru. Ve městě dále na Sladovně ulici sídlí základní škola zřízená dle § 16 odst. 9 školského zákona, která je součástí Odborného učiliště a Základní školy Křenovice. Zřizovatelem této školy je Olomoucký kraj. Někteří rodiče z Kojetína využívají i nabídky malotřídních škol, které se nacházejí např. v Křenovicích, Měrovicích nebo Polkovicích.

Město stanovilo v roce 2017 školské obvody svých základních škol pomocí obecně závazné vyhlášky č. 1/2017. Obě městem zřizované školy mají určený shodný školský obvod, který tvoří celé město.

Tabulka 2: Základní údaje o kojetínských ZŠ ve šk. roce 2019/2020 (Zdroj: MŠMT, 2019a)

Základní škola	Kapacita	Třídy	Žáci	Žáci 1. r.	Opakování r.	Opakování 1. r.	Ukončení PŠD	SVP
ZŠ Kojetín, náměstí Míru 83	460	22	445	45	3	0	50	86
ZŠ Kojetín, Svatopluka Čecha 586	270	7	99	12	4	3	17	12
OU a ZŠ, Křenovice	90	3	30	1	0	0	2	30
Celkem	820	32	574	58	7	3	69	128

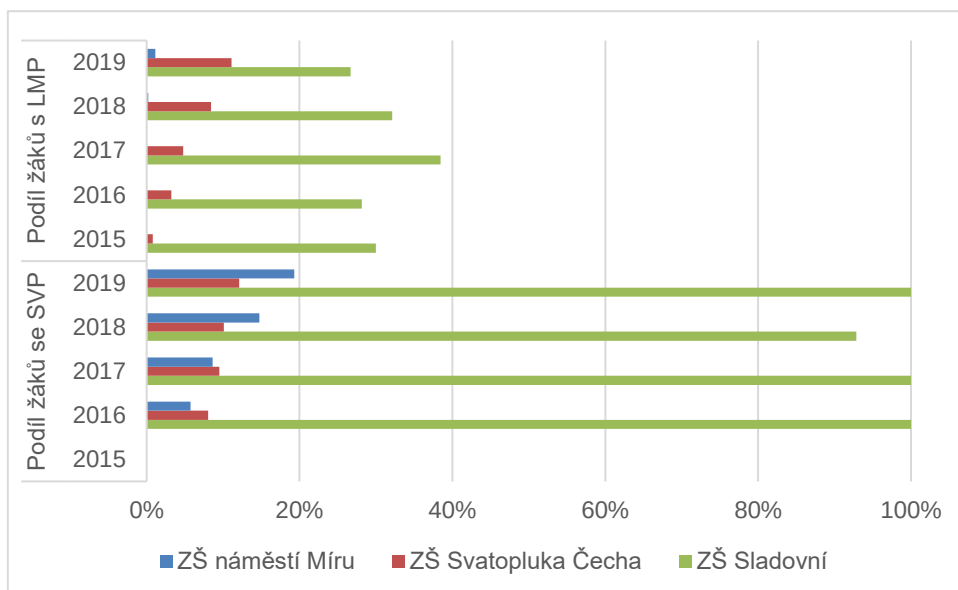
Graf 7: Vývoj počtu žáků na kojetínských ZŠ v letech 2015–2019 (Zdroj: MŠMT, 2019a)

Z hlediska počtu žáků byla ve šk. roce 2019/2020 největší školou **ZŠ nám. Míru** s 445 žáky, **docházelo sem téměř 80 % všech žáků místních základních škol**. Škola v tomto šk. roce otevírala 3 třídy 1. ročníku pro celkem 45 žáků. Oproti tomu **ZŠ Svatopluka Čecha** měla v tomto šk. roce 99 žáků a nacházela se tak **ve výjimce z nejnižšího možného průměrného počtu žáků na třídu**, škola otevřela jednu třídu 1. ročníku s 12 žáky celkem. ZŠ Sladovně, která je zřízena podle § 16 odst. 9 školského zákona, měla ve sledovaném období 30 žáků. Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání v rámci projektu „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“, reg. č. projektu CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

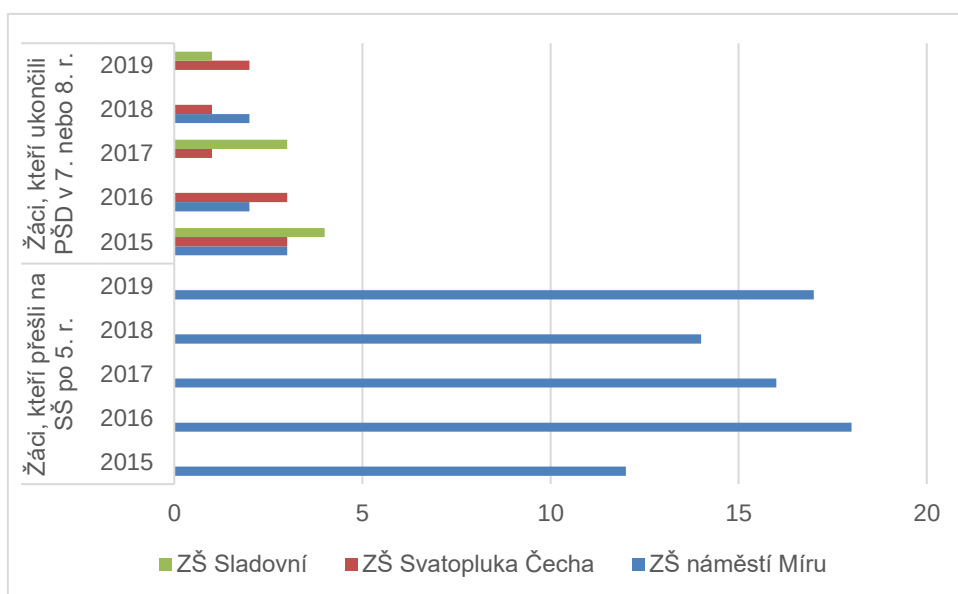

Graf 8: Vývoj podílu žáků se SVP a LMP na kojetínských ZŠ v letech 2015–2019 (Zdroj: MŠMT, 2019a)

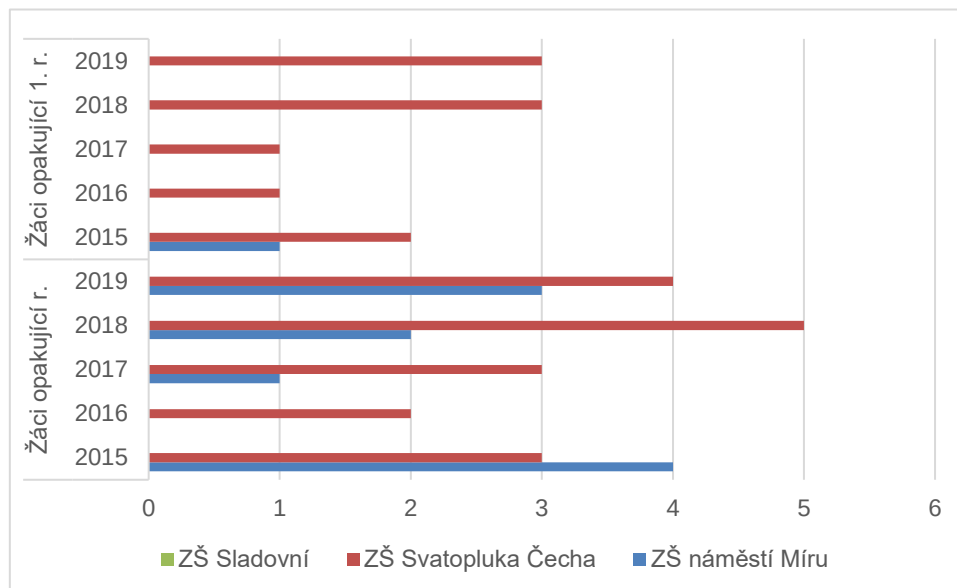
Z hlediska struktury žáků ve sledovaném období vykazovala nejvíce žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ZŠ nám. Míru, kde tito žáci tvořili přes 19 % všech žáků. Oproti vyššímu počtu žáků se SVP je ZŠ nám. Míru školou, do které docházelo nejméně žáků s diagnostikovaným lehkým mentálním postižením (5), nejvíce těchto žáků docházelo na ZŠ Svatopluka Čecha (11) a na ZŠ Sladovní docházelo 8 žáků s diagnostikovaným LMP.

Graf 9: Žáci odcházející na SŠ po 5. ročníku a žáci, kteří předčasně opustili kojetínské ZŠ v letech 2015–2019 (Zdroj: MŠMT, 2019a)

Graf 10: Žáci opakující ročník v kojetínských ZŠ v letech 2015–2019 (Zdroj: MŠMT, 2019a)

Počet předčasných ukončení povinné školní docházky v posledních pěti letech na kojetínských ZŠ mírně klesá, nicméně vzhledem k nízkému celkovému počtu těchto žáků, nelze mluvit o jednoznačných trendech (graf 9). Ve vztahu k celkovému počtu žáků v 8. a 9. ročnících na jednotlivých školách je předčasnými odchody ze základního vzdělávání nejméně zatížena ZŠ nám. Míru. Na ZŠ Svatopluka Čecha docházelo ve šk. roce 2019/2020 nejvíce žáků opakujících ročník, kdy 3 žáci opakovali 1. ročník, přičemž tato ZŠ je jedinou kojetínskou základní školou, která má žáky opakující 1. ročník (graf 10).

Základní škola Kojetín, náměstí Míru 83, okres Přerov

Do základní školy na náměstí Míru docházelo ve šk. roce 2019/2020 456 žáků a kapacita školy byla nastavena na 460 žáků. I přes mírný pokles žáků v posledním roce, je kapacita školy několik posledních let v podstatě naplněna. V důsledku vysoké naplněnosti školy je několik odborných učeben využíváno jako kmenové třídy. Škola se tuto skutečnost chystá částečně napravit půdní vestavbou, projekt by měl začít v nejbližších letech.

Do školy docházel ve šk. roce 2019/2020 poměrně vysoký počet žáků se SVP, a to 86. Tito žáci tvořili přes 19 % všech žáků školy. V důsledku zvýšeného podílu žáků se SVP působil na škole ve sledovaném období vyšší počet asistentů pedagoga (16). Vyšší podíl žáků se SVP představuje podle zástupců školy i zvýšenou administrativní zátěž pro učitele, která se pojí např. s vyhodnocováním individuálních vzdělávacích plánů, kdy v některých třídách ve škole je až 5 žáků s IVP (v průměru 2 až 3 žáci na třídu). V důsledku vyššího podílu žáků se SVP se škola snaží nezapisovat do 1. ročníků více než 20 žáků do jedné třídy, vzhledem k tomu, že v 1. ročnících vzrostl podle zástupců školy počet dětí, které chodí k zápisu už s doporučením z poradenského zařízení nebo rovnou s přiděleným školním asistentem. Pokud se počet

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání v rámci projektu „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“, reg. č. projektu CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586.

Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

zapsaných žáků do prvních tříd na další školní rok blíží k 50, snaží se škola otevřít 3 první třídy. Do prvních tříd nastupuje i vysoký počet dětí po odkladech povinné školní docházky, škola měla na šk. rok 2020/2021 v podstatě naplněnou jednu třídu ještě před termínem zápisu dětmi, které se vrátily po odkladu.

Do školy ve šk. roce 2019/2020 docházelo podle odhadů zástupců školy 12 romských žáků, kteří tvořili zhruba 2,6 % všech žáků školy. Z hlediska žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí obecně docházelo do školy ve sledovaném období zhruba 20 žáků. Škola nenabízela obědy zdarma, protože o ně žádný rodič nežádal a za poslední 3 roky se pouze jeden rodič informoval o této možnosti.

Do školy ve šk. roce 2019/2020 nedocházel žádný žák, který by měl alespoň jednu neomluvenou hodinu. Ve šk. roce 2018/2019 na ZŠ nám. Míru ukončilo povinnou školní docházku 50 žáků, z toho jeden žák v 8. ročníku. Všichni si podali přihlášku na SŠ. Kromě těchto žáků opustilo školu 17 žáků po ukončení 5. ročníku, přešli na víceleté gymnázium⁵. Velká část absolventů odchází na střední průmyslové školy, na obchodní akademii nebo na hotelovou školu v Kroměříži, část absolventů směřuje i na střední pedagogické školy v Kroměříži a v Přerově. Škola v minulosti spolupracovala se Střední školou řezbářskou v Tovačově nebo se Střední školou technickou v Přerově, do kterých dojížděli žáci školy na ukázky jednotlivých oborů.

Škola má vlastního psychologa financovaného ze Šablon. Psycholog je rodičům a žákům k dispozici kromě konzultačních hodin i na e-mailu a telefonu, dále organizuje komunitní kruhy v jednotlivých třídách a zájemcům mezi žáky 8. ročníků nabízí možnost vyplnění kariérových testů. V tomto ohledu mají zástupci školy obavy o zachování této pozice po skončení Šablon. Kromě psychologa využívá škola ze Šablon II (od 1. 9. 2019 do 31. 8. 2021) také doučování určené pro žáky ohrožené školním neúspěchem nebo kluby ve školní družině⁶. Pro komunikaci s rodiči mají učitelé školy a školní psycholog každé úterý od 14 do 16 hodin vyhrazen čas na tzv. konzultační odpoledne.

Základní škola Kojetín, Svatopluka Čecha 586, okres Přerov

Do základní školy Svatopluka Čecha docházelo ve šk. roce 2019/2020 99 žáků, kapacita školy byla nastavena na 270 žáků. Základní škola Svatopluka Čecha se proto od šk. roku 2019/2020 nachází ve výjimce z nejnižšího možného průměrného počtu žáků na třídu. Město z toho

⁵ Podle zástupců školy pravidelně zhruba 20 % všech žáků 5. ročníků odchází na místní víceleté gymnázium, což se negativně projevuje i na výsledcích vzdělávání, kdy část nejlepších žáků opustí školu.

⁶ Kroužky škola nenabízí, protože zástupci školy považují oblast zájmového vzdělávání za dostatečně pokrytou DDM Kojetín.

důvodu dostává od MŠMT omezený příspěvek na provoz školy, ale podle zástupců školy a jejich propočtů PHmax nebude město muset na provoz školy v současné době doplácet. Škola měla ve šk. roce 2019/2020 spojené 2. a 3. ročníky a 4. a 5. ročník, přičemž některé předměty byly vyučovány odděleně. V důsledku nízkého počtu žáků ve třídách ale dokáže škola svým žákům podle zástupců školy nabídnout téměř individuální přístup, kdy při počtu 10–15 žáků ve třídě má učitel dostatek času v hodině na jednotlivé žáky.

Škola se s nedostatkem žáků potýká dlouhodobě, a to především v důsledku negativní pověsti mezi rodiči v Kojetíně, kdy je škola vnímána jako ta „romská“ a horší, a to jak mezi rodiči z majoritní společnosti, tak mezi romskými rodiči⁷. V minulosti přitom byla vnímána jako ta prestižnější ze dvou škol ve městě, kdy sem sice vždy docházelo více romských žáků, ale vzhledem k vysoké naplněnosti školy byl jejich podíl nižší než třetina žáků školy. V posledních 15 letech podíl romských žáků rostl, později pak především v důsledku přehlašování žáků majoritních rodičů na ZŠ nám. Míru a preferencí druhé školy pro zápis do 1. ročníku. V současnosti podle odhadu zástupců školy tvoří romští žáci více než 90 % všech žáků školy. Do školy také dochází vysoký podíl žáků ze sociálně znevýhodněného a socioekonomicky slabšího prostředí. Kromě žáků pocházejících z Kojetína do školy docházejí i žáci ze Stříbrnic, Němčic, Oplocan, Kovalovic, Uhřetic, Polkovic, Měrovic, Kroměříže, Šelešovic nebo Dřevnovic. V některých případech se jedná o žáky, kteří do školy docházejí na základě příbuzenské vazby ke stávajícím žákům školy.

Zástupci školy poukazovali na problémy s výukou českého jazyka u žáků, kteří přešli do školy po příchodu z Anglie nebo ze Slovenska, kdy se např. jedná o žáky, kteří mají mateřský jazyk romštinu a slovenštinu, přičemž posledních několik let se vzdělávali v angličtině. Škole se ve spolupráci s asistenty pedagoga tento problém daří řešit. Do školy v prvním pololetí šk. roku 2019/2020 přestoupilo zhruba 10 žáků z jiných škol a zhruba stejný počet jich přestoupil na jiné školy.

V důsledku skladby žáků a finanční situace jejich rodičů žáci školy několik let nejezdí na lyžařský výcvik. Na plavecký výcvik jezdí žáci školy do Kroměříže s tím, že obvykle je doprava hrazena prostřednictvím dotačního titulu. Kromě finanční situace rodin žáků má na nízký zájem o školou organizované výjezdy mezi rodiči vliv i to, že se často o své děti bojí, a nechtějí je proto na výjezdní akce posílat.

Na střední školu odchází velká část absolventů školy na OU do nedalekých Křenovic, tedy na obory kategorie E. Ve šk. roce 2018/2019 na škole ukončilo povinnou školní docházku 17 žáků, všichni si podali přihlášky na SŠ. Z absolventů opustil školu jeden žák po absolvování

⁷ Tato označení se v případě dotazovaných rodičů týkala hodnocení skladby žáků školy. Odvozování hodnocení kvality školy na základě do ní docházejících žáků je mezi rodiči běžným jevem (Čada & Hůle, 2019).

7. ročníku a jeden žák po absolvování 8. ročníku. Další dva žáci pokračovali v docházce i po ukončení povinné školní docházky (10. rok).

Škola nabízí přípravnou třídu, do které, stejně jako do ostatních tříd ve škole, docházejí zpravidla romské děti. Ve šk. roce 2019/2020 do přípravné třídy docházelo 15 dětí, přičemž se často jednalo o sourozence stávajících žáků školy. Podle zástupců školy je přípravná třída přínosná tím, že děti i rodiče si takto lépe zvykají na prostředí školy, děti si osvojují nové návyky a jsou zpravidla klidnější při nástupu do 1. třídy a oproti ostatním žákům i samostatnější.

Škola využívá projektu Obědy pro děti zprostředkovaného organizací WOMEN FOR WOMEN, kdy na 1. stupni čerpá obědy zdarma většina žáků, naopak na 2. stupni se obědy zdarma týkají pouze několika žáků. Škola je zapojená i do Šablon II (od 1. 2. 2019 do 31. 1. 2021), ze kterých využívala pozici školního asistenta, doučování pro žáky ohrožené školním neúspěchem, klub zábavné logiky a deskových her, čtenářský klub a vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti matematické gramotnosti. Škola byla ve sledovaném období součástí sítě škol podporující zdravý životní styl Zdravá škola.

Škola má od 1. 8. 2019 nové vedení, přičemž na škole od šk. roku 2019/2020 podle dotazovaných rodičů a zástupců některých institucí ubylo kázeňských problémů.

Odborné učiliště a Základní škola, Křenovice

Základní škola na Sladovní ulici je součástí OU a ZŠ Křenovice a je zřízena podle § 16 odst. 9 školského zákona. Škola vzdělává žáky v oborech základní škola a základní škola speciální. Do školy ve šk. roce 2019/2020 docházelo 30 žáků do třech tříd. Posledních 5 let je počet žáků školy stabilní a pohybuje se kolem 30 žáků. Většina žáků školy pochází z Kojetína a okolních obcí. Jedná se menší školu, která podle zástupců školy, s ohledem na složení žáků, nabízí žákům individuální přístup. Zástupci školy jsou v úzkém kontaktu s rodiči, kromě telefonického kontaktu učitelé v případě potřeby navštěvují i rodiny (někdy i ve spolupráci se sociálním odborem města), příp. některé rodiny dovezou i na vyšetření do školského poradenského zařízení.

Do školy docházeli ve šk. roce 2019/2020 i žáci se středně těžkým (2) a těžkým mentálním postižením (4). Většina žáků školy je vzdělávána s minimálními výstupy a 90 % žáků školy tvoří žáci romského původu. S tím souvisí i postoje majoritních rodičů, kteří dávají do školy dítě s obavami, nicméně v podstatě všichni tito rodiče jsou podle zástupců školy později se školou spokojeni. Velkou část rodičů lze podle zástupců školy označit jako sociálně znevýhodněné, kdy většina z nich nepracuje, nicméně část z těchto rodičů pracovat ani nemůže právě kvůli náročné péči o vlastní postižené děti. Zhruba 50 % rodičů žáků bylo ve sledovaném období samo v minulosti žáky školy. Do školy by měly od šk. roku 2020/2021

docházet děti z obou znesvářených romských rodin v Kojetíně, škola měla v tomto ohledu obavy, aby nedocházelo ke konfliktům mezi rodiči v blízkosti školy.

Žáci do školy přecházejí z běžných ZŠ nejčastěji ve 3. nebo 4. ročníku. Přechody ze školy na běžnou ZŠ jsou spíše výjimečné, nicméně ve šk. roce 2018/2019 přešlo jedno dítě po absolvování 8. ročníku na ZŠ Svatopluka Čecha, kde později vynikalo např. při výuce českého jazyka. Celkově absence nepřestávají pro zástupce školy problémovou oblast. Dříve se škola setkávala s problémem skrytého záškoláctví. Škola v tomto ohledu řeší s žáky omluvenou absenci, která přesáhne 40 % všech odučených hodin. Ve šk. roce 2019/2020 ve škole ale žádný takový žák nebyl.

Část absolventů školy přechází na učební obory, např. opravář zemědělských strojů, většina ale nastupuje na E obory, přičemž více než polovina z nich směřuje na OU do Křenovic, zbylá část pak nejčastěji do Kroměříže nebo do Přerova. Někteří z absolventů směřujících do vzdálených měst později přecházejí na OU do Křenovic, zejména kvůli lepším možnostem dojíždění.

Škola nabízí svým žákům kroužek stolního tenisu, kdy žáci školy v minulosti získali i titul mistra ČR ZŠ praktických ve stolním tenise. Žáci, kteří jsou v kroužku zapojeni, vyjíždějí i na soutěže do jiných měst v ČR. Pro potřeby tělesné výchovy má škola pronajatou místní sokolovnu, do které na hodiny tělesné výchovy docházejí všichni žáci školy najednou (24 cvičících žáků). K tělovýchovným účelům využívá škola od jara i vlastní zahradu. Škola dále nabízí obědy zdarma v projektu Obědy pro děti organizace WOMEN FOR WOMEN. Škola nabízí i služby školní družiny. V důsledku špatné finanční situace většiny rodin se škola snaží pořádat školní výlety tak, aby co nejméně finančně zatěžovaly rodiče žáků. Na výlety a exkurze škola jezdí společně s OU v Křenovicích, dále pořádá setkání u táborového ohně pro rodiče a děti v areálu školy, která jsou spojena s přespáním dětí v prostorách školy. Kromě zmíněného setkání s rodiči se škola potýká s nezájmem rodičů o školní aktivity a akce pro rodiče.

Škola se mezi lety 2012–2017 účastnila projektu na rozvoj etické a finanční gramotnosti, jehož výstupy stále využívá ve výuce etické výchovy na 1. stupni a finanční gramotnosti na 2. stupni. Pro zástupce školy představovala realizace projektu náročné období, kdy museli vytvořit pracovní listy a metodiku, nicméně projekt se osvědčil a jeho výstupy jsou aktuálně součástí výuky školy.

Všichni 4 učitelé školy jsou speciální pedagogové, většina z nich působí na škole mnoho let, přičemž všichni jsou starší 50 let. Škola měla v minulosti problémy s hledáním nových učitelů, a to právě proto, že ve škole musí učit speciální pedagogové a zároveň mít vystudované i učitelství. Škola poslední rok postrádá vlastního psychologa. Na základě dostatečného množství žáků s těžším postižením škola plánuje ve šk. roce 2020/2021 znovu otevřít třídu, která byla určena speciálně pro tyto žáky. Škola již v minulosti tuto třídu otevřela, nicméně v důsledku nižšího počtu žáků ji musela uzavřít.

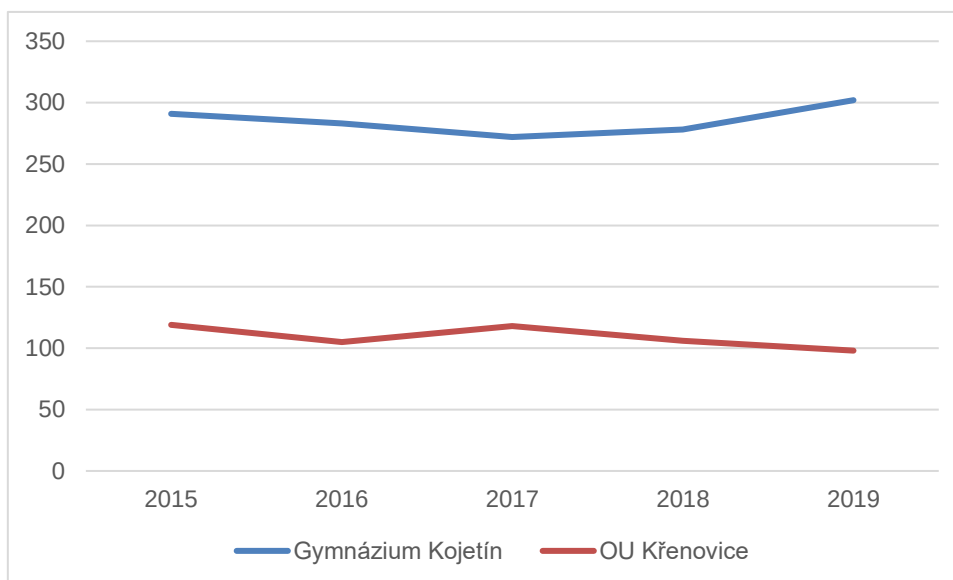
7.3 Střední školy

V Kojetíně sídlí 1 střední škola, a to Gymnázium Kojetín. V nedalekých Křenovicích se nachází odborné učiliště zřízené dle § 16 odst. 9 školského zákona, jehož žáky tvoří z části i děti a mládež pocházející z Kojetína.

Tabulka 3: Základní údaje o SŠ v Kojetíně ve šk. roce 2019/2020 (Zdroj: MŠMT, 2019b)

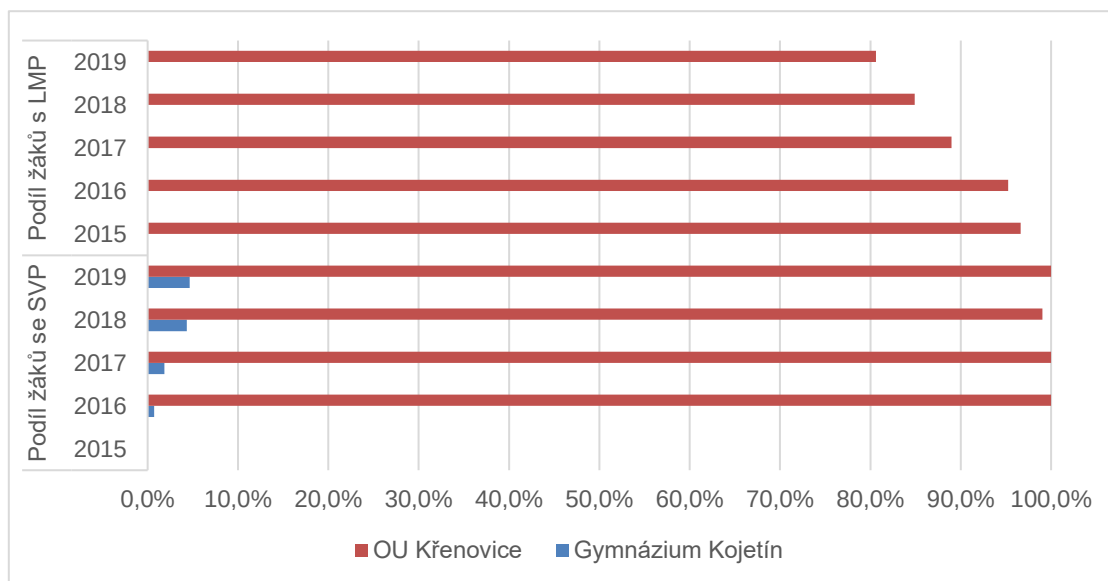
Střední škola	Žáci fyz. osoby		
	Kapacita	SVP	
Gymnázium, Kojetín, Svatopluka Čecha 683	384	302	14
Odborné učiliště a Základní škola, Křenovice	168	98	98
Celkem	552	400	112

Graf 11: Vývoj počtu žáků na místních SŠ v letech 2015–2019 (Zdroj: MŠMT, 2019b)

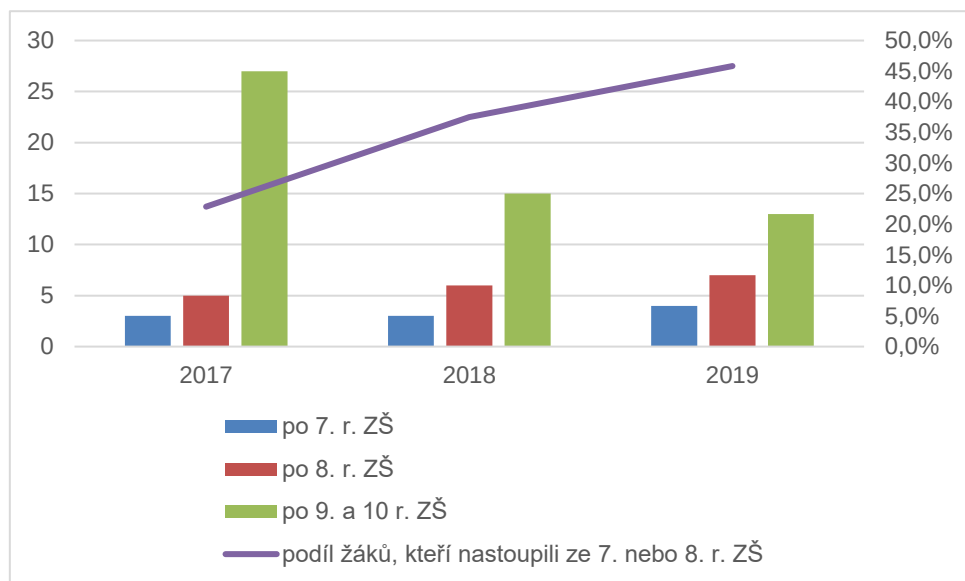
Graf 12: Vývoj podílu žáků se SVP a LMP na místních SŠ v letech 2015–2019 (Zdroj: MŠMT, 2019b)

Obě sledované střední školy mají relativně stabilní počet žáků v posledních 5 letech, (graf 11). Z hlediska struktury žáků mají všichni žáci OU v Křenovicích diagnostikovanu nějakou speciální vzdělávací potřebu, protože se jedná o školu zřízenou dle § 16 odst. 9 školského zákona. Ve šk. roce 2019/2020 mělo 79 z celkových 98 žáků odborného učiliště diagnostikováno lehké mentální postižení, nicméně podíl žáků s LMP na škole dlouhodobě klesá (graf 12). Z nově přicházejících žáků přešli ve zmiňovaném šk. roce na odborné učiliště do oborů s výučním listem 4 žáci po absolvování 7. ročníku na ZŠ a 7 žáků po absolvování 8. ročníku. Podíl těchto žáků ze všech žáků 1. ročníku v posledních 3 letech rychle roste (graf 13). Na kojetínském gymnáziu v posledních letech mírně rostl podíl žáků se SVP, ve šk. roce 2019/2020 tvořili tito žáci necelých 5 % všech žáků školy.

Graf 13: Žáci, kteří nastoupili do 1. ročníku na OU Křenovice ze ZŠ v letech 2017–2019 (Zdroj: MŠMT, 2019b)

Gymnázium, Kojetín, Svatopluka Čecha 683

Gymnázium Kojetín nabízí vzdělání ve čtyřletém a osmiletém oboru, přičemž z kojetínských ZŠ sem přecházejí pouze žáci ze ZŠ nám. Míru. Gymnázium každoročně otevírá jednu třídu čtyřletého studia a jednu třídu osmiletého studia, škola má celkem 12 tříd. Všechny třídy Gymnázia Kojetín jsou všeobecného zaměření. Disponibilní hodiny byly rovnoměrně rozděleny mezi cizí jazyky, humanitní i přírodovědné předměty. Z cizích jazyků škola nabízela angličtinu, němčinu a ruštinu. Škola disponuje vlastním sportovním areálem. Ve šk. roce 2019/2020 na gymnázium docházelo 302 žáků a z toho 14 žáků se SVP. Ve školním roce 2017/2018 se do čtyřletého studijního oboru hlásilo celkem 38 žáků, zápisový lístek odevzdalo 29 žáků, ke studiu nastoupilo 28 žáků. Do osmiletého studijního oboru se hlásilo 52 žáků, přijato bylo 30, ke studiu nastoupilo 29 žáků. Z hlediska zájmových aktivit nabízela škola ve šk. roce 2018/2019 účast v debatní lize, dívčí komorní sbor Prima nota a kroužek Merkur. Škola se od 1. 9. 2017 do 31. 8. 2019 účastnila Šablon I, ze kterých financovala vzdělávání pedagogických pracovníků a doučování žáků ohrožených školním neúspěchem.

Odborné učiliště a Základní škola, Křenovice

Na střední odborné učiliště v Křenovicích docházelo ve šk. roce 2019/2020 98 žáků. Škola nabízela celkem 5 oborů; stravovací a ubytovací služby, prodavačské práce, zahradnické práce, potravinářské práce a pečovatelské služby. Ve sledovaném období byly nejžádanější obory prodavačské a potravinářské práce. Všechny obory byly kategorie E, tzn. že žák potřebuje pro jejich studium doporučení školského poradenského zařízení. Škola rodičům zájemců toto vysvětluje, případně jim i pomáhá domluvit termíny vyšetření v poradenských

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání v rámci projektu „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“, reg. č. projektu CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586.

Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

zařízeních. V minulosti se to týkalo například žáků přicházejících ze ZŠ Svatopluka Čecha, kteří na ZŠ SVP příznány neměli, ale dle zkušenosti zástupců školy jim bylo v poradenském zařízení často vydáno doporučení a zároveň např. diagnostikováno lehké mentální postižení. Do prvních ročníků se dále běžně hlásí žáci, kteří ukončili povinnou školní docházku v 7. nebo 8. ročníku nebo kteří před nástupem do školy byli v evidenci Úřadu práce.

Žáci z Kojetína a nejbližšího okolí tvořili v tomto období zhruba 25–30 % všech žáků školy, část žáků školy pocházela také z oblasti Přerovska nebo Vyškovska. Z Kojetína do školy docházeli absolventi ZŠ Svatopluka Čecha a ZŠ Sladovní. Většinu žáků školy bylo možné podle zástupců školy označit za pocházející ze sociálně znevýhodněného prostředí. Škola je od roku 2000 zapojena do projektu MŠMT Podpora sociálně znevýhodněných romských žáků středních škol, kdy jsou žákům do určité výše⁸ propláceny nezbytné náklady spojené s jejich vzděláváním (jízdné, materiální pomůcky apod.) Aby byli zařazeni do programu, musejí žáci kromě samotné žádosti vyplnit i čestné prohlášení, že jsou Romové. Tohoto programu ve sledovaném období využívalo 80 % žáků školy. Úspěšnost programu je limitována vysokou absencí některých žáků, kdy tito žáci v důsledku absence nemají v podstatě žádné výdaje, které by jim škola mohla proplácet. Peníze jsou vypláceny zpětně rodičům žáků každý měsíc, kromě prvních tří měsíců pololetí, kdy škola čeká, než jí přijdou peníze alokované z projektu od MŠMT. Podmínkou vyplácení podpory z programu je také skutečnost, že žák nesměl mít v předchozím pololetí neomluvené hodiny. Škola za zhruba 20 let účasti v programu čerpala z projektu celkem 4,4 milionu Kč, přičemž využila pouze 2,6 milionu Kč, kdy zbytek musela bez využití vrátit, právě v důsledku vysoké absence některých žáků nebo jejich předčasného ukončení studia.

Zhruba 30 % žáků, kteří nastoupili v 1. ročníku, během studia školu předčasně opustí. Od září 2019 do března 2020 studium ukončilo 14 žáků, z toho 11 na vlastní žádost. Obvykle do 1. ročníku zpravidla nastupuje 50 žáků a na konci studia jich ze školy úspěšně vychází zhruba 30. Co se týká přechodů mezi školami, nejčastěji přecházejí žáci z jiných škol do Křenovic, a to nejčastěji z výučních H oborů, kde podle zástupců školy zřejmě nestíhají tempo výuky. Naopak přechody na H obory jsou podle zástupců školy spíše výjimečné a většinou nakonec neúspěšné.

Absolventi školy se velmi často vrací do školy, aby zde vystudovali druhý, třetí a v některých případech i čtvrtý obor. Až 50 % žáků 1. ročníku je tvořeno předchozími absolventy školy. Důvodem je špatné uplatnění absolventů školy na trhu práce. Z pohledu zástupců školy jim studium dalšího oboru na škole pomůže alespoň získat další zkušenosti. Mají tak podle zástupců školy možnost dozrát⁹. Celkově zhruba polovina absolventů školy najde uplatnění v

⁸ Pro žáky 1. ročníku se jedná o 5000 Kč na půl roku, 2. ročník 6000 Kč a pro žáky 3. ročníku 7000 Kč.

⁹ Někteří absolventi školy se později stávají i klienty chráněného bydlení, nicméně škola účelně jejich situaci po odchodu ze školy nemonitoruje.

nějakém zaměstnání, nejčastěji pak na pracovištích, do kterých předtím docházeli v rámci odborného výcviku, nicméně podle zástupců školy může opravdu samostatně pracovat z 30 absolventů školy zhruba jeden.

Zástupci školy považují komunikaci s rodiči za problémovou, nedaří se jim přimět rodiče k návštěvě školy a často nemají k dispozici fungující telefonní číslo na rodiče, kteří v mnoha případech nepřebírají dopisy nebo rychle střídají bydliště. Dalším problémem, který souvisí s velkým množstvím předčasných odchodů ze školy, je platba za část pracovního oděvu, který žák dostal od školy. Celkově mezi žáky roste podle zástupců školy podíl žáků, kteří nemají zájem o studium nebo jej předčasně zanechají.

Žáci školy jezdí na výlety i na lyžařský kurz, který škola nemá problém naplnit, nicméně podle zástupců školy jezdí na tyto akce zhruba 20 žáků školy. Lyžařský kurz si žáci, potažmo rodiče, hradí sami, škola jim však pomáhá s případnou žádostí o proplacení na Úřadu práce. Škola nemá žádné speciální třídy a ve sledovaném období zde působilo 5 asistentů pedagoga. Škola má vlastní internát s kapacitou 29 žáků, který je na začátku šk. roku obvykle plný, poptávka převyšuje kapacitu o zhruba 4–5 zájemců, přičemž v průběhu školního roku se místa na internátu postupně uvolňují tak, jak ze školy předčasně odcházejí jednotliví žáci. V rámci internátu škola nabízí kroužky aerobiku a vaření zdarma a organizují je vychovatelé.

Škola je zapojena do zmíněného projektu MŠMT a do programu EU Peníze středním školám. Žádné další projekty nerealizují ani se nezapojují, což zástupci školy zdůvodňují rostoucím množstvím administrativy. Podle zástupců školy mají učitelé dostatek práce s učením a nemají čas na řešení projektů. Škola nechala v minulých letech rekonstruovat fasádu, nicméně se jí podle zástupců školy povedlo získat prostředky u zřizovatele na její opravu až po 13 letech od první žádosti.

8 Služby, organizace pracující s dětmi a mládeží a zařízení volnočasového vzdělávání

8.1 Školní poradenská zařízení

V Kojetíně není pracoviště pedagogicko-psychologické poradny ani speciálně pedagogického centra. Nejblíže PPP a SPC se nacházejí v Přerově, Prostějově a Kroměříži.

8.2 Charita Kojetín

Charita Kojetín poskytuje sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi v terénní i ambulantní podobě. V rámci terénní služby působí 2 pracovníci a v rámci ambulantní 1 pracovník. Kapacita služby je 50 rodin. Většina nových klientů vyhledá pracovníky služby sama nebo na základě doporučení stávajících klientů, pracovníci nové klienty aktivně nevyhledávají. Zhruba 90 % spolupracujících rodin jsou rodiny romského původu, služba má v návaznosti na strukturu klientů v Kojetíně pověst „romské“ služby. Klienty služby tvoří zhruba z poloviny rodiny z Kojetína, zbytek z okolních obcí, především pak z Měrovic.

Služba se v případě zájmu klientů o doučování dětí snaží zprostředkovat buď doučování přímo ve škole, nebo pomocí dobrovolníka zprostředkovaného organizací Člověk v tísni. Případně se pracovníci služby snaží pomoci rodičům vybudovat kompetenci v oblasti doučování, tzn. naučit rodiče, jak doučovat dítě.

Děti z rodin, které mají s Charitou v rámci sociálně aktivizačních služeb sepsanou smlouvu o spolupráci, mohou využívat i rodinný klub Maria, který je určen školou povinným a studujícím dětem z rodin, které spolupracují se SAS. Klub navštěvuje zhruba 5–7 dětí denně, nicméně návštěvnost klubu je odvislá spíše od ročního období, někdy je tak v klubu přítomno i 20 dětí. Nejčastěji služby klubu využívají děti mezi 6 a 13 lety. Pracovníci klubu, mezi které patří i zástupci jedné místní romské rodiny, pořádají pro klienty výlety, oslavy dne dětí nebo táborové ohně. V rámci klubu jsou pořádány výtvarné a vzdělávací aktivity, které zahrnují např. témata finanční gramotnosti, bezpečnosti apod. Pracovníci klubu dále např. klientům promítají vzdělávací filmy nebo organizují rukodělné dílny. Mezi vybavení klubu patří činky, boxovací pytle, počítače, herní konzole, nástroje na cvičení nebo stůl na stolní tenis. Klienti klubu mají také k dispozici fotbalové hřiště.

Kromě výše uvedených aktivit provozuje Charita Kojetín např. azylový dům pro matky s dětmi v tíživé životní situaci. Posláním azylového domu je pomoci matkám s dětmi, ženám, kterým byly svěřeny děti do péče, a těhotným ženám v tíživé životní situaci spojené se ztrátou přístřeší překlenout jejich obtížné životní období a podpořit je při návratu do běžného života.

8.3 Člověk v tísní

Organizace Člověk v tísní provozuje v Kojetíně sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi. Člověk v tísní dále nabízí Retrostipendia nadace Albatros pro středoškoláky, které v posledních letech využila i 1 středoškolačka z Kojetína. Pracovníci organizace v minulosti pořádali na kojetínských školách semináře věnované finanční gramotnosti a diskriminaci. Organizace do budoucna plánuje v Kojetíně vyzkoušet komunitní projekty spojené s mládežnickým fotbalem, které už úspěšně realizuje v Přerově.

8.4 Dům dětí a mládeže Kojetín

Dům dětí a mládeže je největším poskytovatelem zájmových volnočasových útvarů v Kojetíně, nabízí zhruba 40 zájmových útvarů, kterých se ročně účastní na 550 zájemců z řad dětí a mládeže. DDM nabízí kroužky v estetické, pohybové, jazykové, přírodovědné a technické oblasti, přičemž několik kroužků nabízí a provozuje i v okolních obcích (Oplocany, Bezměrov, Polkovice) nebo pro dospělé. Největší zájem je mezi dětmi a mládeží o kroužky šéfkuchaře, volejbalu, fotbalu a florbalu, přičemž volejbal a fotbal spoluorganizuje DDM s místními sportovními kluby, kdy tyto zájmové útvary vedou trenéři klubů. Nejčastěji do zájmových útvarů DDM docházejí děti ve věku 5–14 let. Kroužky se platí na celý rok předem nebo na každé pololetí zvlášť a jejich cena se pohybuje od 200 do 1200 Kč za rok. V případě špatné finanční situace mohou rodiče žádat o příspěvek skrze dávku mimořádné okamžité pomoci na Úřadu práce, případně DDM nabízí možnost rozložit celoroční platbu na více splátek.

Kromě pravidelných zájmových aktivit pořádá DDM i jednorázové akce pro veřejnost (62 ve šk. roce 2018/2019 se zhruba 5 000 účastníky) jako např. broučkáda, drakiáda nebo běh proti drogám určený pro kojetínské školy. DDM dále organizuje také příměstské a pobytové tábory. Příměstské tábory zařízení pořádá ve spolupráci s místní akční skupinou v rámci prarodinných aktivit. Mimo pravidelné zájmové útvary a jednorázové akce DDM dále nabízí i školičku pro matky s malými dětmi na mateřské dovolené.

Zařízení má ze Šablon II školního asistenta; jeho pomoci, např. při práci s dětmi s poruchami chování, by ale rádo využívalo i na pobytových táborech o prázdninách. Děti, které docházejí do zájmových útvarů DDM, mají v případě pravidelné docházky a dodržování vnitřního řádu zahrnut do celoroční úplaty za zájmové vzdělávání také vstup na městské koupaliště v létě.

Kroužků v DDM se příliš neúčastní děti ze sociálně znevýhodněného prostředí (ve šk. roce 2019/2020 jedno dítě) ani děti z romských rodin (ve šk. roce 2019/2020 5 dětí). Romské děti, které ve sledovaném období docházely do kroužku v DDM, označovali zástupci zařízení jako ty „bezproblémové“. Obecně romské děti podle zástupců DDM většinou navštíví kroužek jednou nebo dvakrát a dále do kroužku nedocházejí. Zástupci zařízení odhadují, že v drtivé většině případů se jedná o finanční důvody, takto se např. všech 5 romských zájemců o

rybářský kroužek odhlásilo na začátku šk. roku 2019/2020. Romské děti mají podle zástupců zařízení nejčastěji zájem o fotbal, tanec nebo o rybářský kroužek.

Zástupci DDM si, na základě předchozích zkušeností, tyto děti spojují spíše s problémy, porušováním pravidel a nesamostatností, vzniklé problémy a porušování pravidel podle svých slov ale umějí s dětmi řešit, za problémové děti tak považují především ty, u kterých se to opakuje. V této souvislosti se po incidentu během dřívějšího ročníku Běhu proti drogám a na základě domluvy tehdejšího vedení DDM a ZŠ Svatopluka Čecha žáci školy dalších ročníků běhu neúčastní. Podle zástupců zařízení by byl pro romské děti ideální samostatný kroužek na ZŠ Svatopluka Čecha. DDM v minulých letech nabízelo taneční kroužky především romským dětem, ale v důsledku nízkého počtu přihlášených účastníků je nakonec neotevřelo.

8.5 Základní umělecká škola Kojetín

Do základní umělecké školy v Kojetíně docházelo ve šk. roce 2019/2020 255 žáků. Počet žáků školy byl několik posledních let stabilní a škola byla s kapacitou 250 žáků v podstatě naplněna. Škola od šk. roku 2019/2020 v návaznosti na vysoký počet žáků a nedávnou rekonstrukci navýšila kapacitu na 295 žáků. Jedním z důvodů zvýšení kapacity byla i snaha vedení školy do budoucna otevřít další literárně dramatický obor, protože škola ve sledovaném období nabízela pouze vzdělání v hudebním oboru. Do školy docházeli žáci ve věku 6–18 let, nejčastěji pak ve věku 12 let, přičemž škola nabízela i přípravné studium pro nadané zájemce z řad pětiletých dětí. Svým zaměřením se jedná o talentovou školu, většina žáků školy byla nadprůměrných i v jiných ohledech a dařilo se jim i ve studiu na běžných školách. Podle zástupců školy je pro úspěchu studia na jejich škole klíčová podpora rodin a dobře fungující domácí prostředí, které dokáže podpořit pravidelné cvičení a docházku.

Individuální studium ve sledovaném období stálo 1500 Kč za pololetí, skupinové pak 1000 Kč. Nástroje škola půjčovala zdarma. Škola poskytovala i možnost slevy na úplatě za vzdělávání, pomáhala rodičům s vyplněním formulářů a s vyřízení žádosti o proplacení na Úřadu práce. Někteří učitelé se této oblasti věnovali více, navštěvovali rodiny a snažili se děti na škole udržet, pracovali s nimi nad rámec svých povinností. Finanční potíže rodin podle zástupců školy nikdy nebyly důvodem ukončení docházky dítěte, vždy se s rodiči dohodli alespoň na nějaké slevě z úplaty za vzdělávání. Ve šk. roce 2019/2020 mělo úlevu z úplaty za vzdělávání 8 dětí, nicméně tento počet dlouhodobě spíše klesá.

Mezi žáky školy patřilo ve šk. roce 2019/2020 zhruba 8 žáků pocházejících z romského prostředí, které podle zástupců školy nelze označit jako sociálně znevýhodněné.

Škola má pobočky v Křenovicích a Uhřetěticích, kde výuka probíhá v prostorách tamních základních škol. Zástupci školy považují existenci poboček za velmi přínosnou nejen kvůli vyššímu počtu žáků, kteří se tak mohou výuky zúčastnit, ale především pro to, že umožní studium na škole i žákům, pro které by byl jinak problém dojíždět do Kojetína. Celkově však

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání v rámci projektu „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“, reg. č. projektu CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586.

Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

většinu žáků školy tvoří děti a mládež pocházející z Kojetína, přičemž ze ZŠ Svatopluka Čecha docházelo do školy ve sledovaném období zhruba 7–8 žáků a ze ZŠ nám. Míru se jednalo o zhruba 120 žáků. Absolventi školy nejčastěji v minulých letech nastupovali na konzervatoře v Kroměříži, Olomouci nebo v Ostravě. Škola spolupracovala s městským kulturním střediskem např. na organizaci výchovných koncertů pro základní a mateřské školy, kde byly žákům ostatních škol představeny jednotlivé nástroje nebo hudební styly. Celkově pořádá škola zhruba 80 akcí ročně. Budova školy prošla nedávno celkovou rekonstrukcí, po které má škola i nový a moderní sál s kapacitou 90 míst. Škola se v budoucnu plánuje zapojit do Šablon.

9 Vzdělávání dětí a žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí

Ve šk. roce 2019/2020 docházelo na ZŠ nám. Míru zhruba 20 žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí, při celkovém počtu 445 žáků tvořili 4,5 % všech žáků. Na ZŠ Svatopluka Čecha naopak podle zástupců školy a ostatních institucí docházela většina žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí. Romských žáků docházelo 12 na ZŠ nám. Míru, kde tvořili necelá 3 % všech žáků, na ZŠ Svatopluka Čecha docházelo více než 90 % žáků romského původu.

V návaznosti na vyšší podíl žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí a romských žáků na ZŠ Svatopluka Čecha je škola mezi moha majoritními rodiči v Kojetíně vnímána jako ta horší. Jak vyplynulo z rozhovorů se zástupci školství a rodičů, mnoho rodičů z majoritního prostředí školu v důsledku vyššího podílu sociálně znevýhodněných a romských žáků vnímá jako tu „pomalejší.“ Pro mnoho z nich je zřejmě těžko představitelné, že by jejich dítě docházelo do ZŠ Svatopluka Čecha, jak dokládá následující úryvek z rozhovoru.

(D)ovedete si to představit jako z druhé strany, jako rodič? Já, když dávala dceru k zápisu, tak (...) tady jsem jí chtěla vecpat (na ZŠ nám. Míru) a už jen tím, že ona je až v květnu, tak bylo, že se o ní rozhoduje a třeba se nevejde do té kapacity. Tak budu muset využít jinou školu. A to už potom přemýšlíte, jak rychle seženu papír z poradny, aby měla odklad? Jenže ona ho nepotřebovala. Nebo budu jí radši vozit do Křenovic? I tak je to tady, že ty malotřídky využívají tady a jezdí maminky, jen aby je nemusely dát tam (rodič).

Z rozhovorů se zástupci rodičů a institucí vyplynulo, že situace a pověst obou městem zřizovaných škol v Kojetíně byla před 30 lety velmi odlišná od současného stavu. ZŠ Svatopluka Čecha měla tehdy více žáků než ZŠ nám. Míru a zároveň byla považována za tu „lepší“ školu v Kojetíně. Na druhou stranu do školy historicky docházeli romští žáci, což bylo i dědictvím dřívějšího nastavení spádových obvodů, kdy do spádové oblasti školy patřila i např. ulice Padlých hrdinů. Současná situace, kdy romští žáci na ZŠ Svatopluka Čecha tvoří mezi 90 a 100 % všech žáků, má své kořeny zhruba před 15 lety. V této době zřejmě počet romských žáků ve škole, i přestože zde ještě tvořili menšinu všech žáků, přesáhl pro mnoho rodičů žáků z majoritního prostředí únosnou mez¹⁰ a mnoho rodičů začalo školu vnímat jako spíše „problémovou“. Následně tito rodiče své děti začali přehlašovat na jiné školy. Podle některých dotazovaných zástupců institucí má na nárůstu podílu romských žáků ve škole i skutečnost, že v té době přibýlo romských žáků vzdělávaných ve školách hlavního vzdělávacího proudu na úkor speciálního školství. Nicméně hlavní vliv na vysoký podíl

¹⁰ Typicky se jedná o pět žáků z romského prostředí ve třídě (Čada & Hůle, 2019).

romských žáků na ZŠ Svatopluka Čecha má dnes především odchod tehdejších žáků z majoritního prostředí a skutečnost, že tyto rodiny přestaly zcela zapisovat své děti na školu, což dále zvyšovalo podíl romských žáků ve škole a urychlilo odchod zbývajících žáků z majoritního prostředí do té míry, až na škole nakonec zbyli v podstatě jen romští žáci. Výše uvedené procesy měly zásadní vliv na celkový počet žáků ZŠ Svatopluka Čecha, i proto se škola od září 2019 nachází ve výjimce z nejnižšího možného průměrného počtu žáků na třídu, a město tak dostává omezený rozpočet na provoz školy od MŠMT.

Spádové obvody obou základních škol v Kojetíně jsou upraveny pomocí obecně závazné vyhlášky č. 1/2017, kdy obě městem zřizované školy mají určený shodný školský obvod, který tvoří celé město. Podle zástupců městského úřadu je tak na rodičích, kterou školu si vyberou, přičemž dokud je město schopno garantovat místo na jedné ze dvou škol všem dětem s trvalým pobytem v Kojetíně, neviděli dotazovaní zástupci městského úřadu důvod současný systém měnit.

Nicméně, jak je patrné níže z rozhovorů s rodiči sociálně znevýhodněných dětí, ZŠ Svatopluka Čecha nebyla pro všechny školou první volby a u zápisu na ŽS nám. Míru byli podle tří z nich odmítnuti z údajně kapacitních důvodů, jiní z dotazovaných rodičů by byli raději, aby jejich dítě chodilo na jinou školu než na ZŠ Svatopluka Čecha. **Současné nastavení spádových obvodů, které definuje stejný spádový obvod pro obě školy a které má nechávat svobodu volby školy na rodičích, tak zřejmě nechává svobodu volby pouze majoritním rodičům, kteří se především z důvodů špatné pověsti ZŠ Svatopluka Čecha chtějí škole vyhnout.** Důsledkem (ne)možnosti volby je i skutečnost, že většina rodičů budoucích prvňáků upřednostňuje ZŠ nám. Míru, což umožňuje i kapacitní nastavení školy, kdy ZŠ nám. Míru v posledních pěti letech přijímala zhruba třikrát více žáků 1. tříd - ve šk. roce 2019/2020 sem nastoupilo 45 žáků 1. ročníků oproti 12 žákům na ZŠ Svatopluka Čecha. ZŠ Svatopluka Čecha zůstává tedy školou pro žáky ze sociálně znevýhodněného prostředí, protože v podstatě všichni ostatní žáci docházejí do 1. ročníku na ZŠ nám. Míru.

Zároveň platí, že žáci ze sociálně znevýhodněného prostředí docházejí na ZŠ Svatopluka Čecha i z finančních důvodů, protože ZŠ Svatopluka právě v důsledku skladby žáků organizuje menší počet finančně náročných aktivit.

Někteří zástupci institucí v rozhovorech ZŠ Svatopluka Čecha popisovali jako školu, která je lépe připravená na děti ze sociálně znevýhodněného prostředí, a jako školu, která jim poskytuje lepší péči, ať už z hlediska zkušeností učitelského sboru, bezpečného prostředí, nebo menšího počtu žáků ve třídách a individuálního přístupu. V této souvislosti bylo v některých rozhovorech případné promíchání žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí s ostatními žáky ve městě bráno jako nebezpečné z hlediska konfrontace mezi žáky z různých skupin obyvatel. Na druhou stranu nízký podíl žáků na ZŠ Svatopluka Čecha, kterým jsou poskytována podpůrná opatření, a naopak vysoký podíl opakování prvních ročníků poukazují na to, že specifická péče a individuální přístup se některým žákům nemusejí dostávat v takové

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání v rámci projektu „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“, reg. č. projektu CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586.

Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

míře, jakou by potřebovali. To ovšem neznamená, že by pedagogický sbor školy neměl zkušenosti v práci se sociálně znevýhodněnými žáky a rodiči, což potvrdili i někteří dotazovaní rodiče a vypovídá o tom i následující citace zástupce školy.

„(J)sem tady měl několik excesů ze strany rodičů, kdy oni nejdřív křičí, než jednají. Když sem takový rozzlobený, křičící rodič, nebo děda přijde, tak by si člověk kolikrát řekl, že to může být nebezpečný. Ale pokud jsme prošli touhle fází, vysvětlili jsme to, já taky umím zvýšit hlas a ohradit se, tak teď už to funguje. Samozřejmě musím někdy zavolat je to tak a tak, máme takové kázeňské opatření, ale oni jsou rádi, že tu informaci mají napřímo a že jimi nikdo nepohrdá, nebo tak. Víím, že to jsou drobnosti, ale když sem přijdou něco řešit, tak já jim podám ruku, nabídnu kafe a oni většinou roztajou. Když si uvědomím, jak, a nejsem si jistý, jestli se to obecně mezi obyvatelstvem chápá, oni jsou strašně chytlaví na veškerou diskriminaci, ale extrémně. Člověk, který je z jiného etnika, tak leccos přehlédne. Ale proč tomu tak je? Podle mě i proto, že se s tím setkávají, takže to tak je a pak už stačí jen málo“ (zástupce školy).

Někteří zástupci místních škol a institucí zároveň v rozhovorech poukazovali na nízkou úroveň znalostí žáků vycházejících ze školy. Např. některé děti ze ZŠ Svatopluka Čecha podle zástupců neziskových organizací neuměly na 2. stupni číst. Vzhledem ke skladbě žáků ZŠ Svatopluka Čecha je zarážející i zmíněný nízký podíl žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, kteří tvořili ve škole ve školním roce 2019/2020 12 % všech žáků oproti 19 % na ZŠ nám. Míru. Na nízký podíl žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, kteří by měli nastavena adekvátní podpůrná opatření poukazuje i skutečnost, že zájemci z řad absolventů ZŠ Svatopluka Čecha o studium na OU v Křenovicích, které je zřízeno dle § 16 odst. 9 školského zákona, jsou nasměrováni k vyšetření ve školském poradenském zařízení, kdy u mnohých z nich se skutečně potvrdí speciální vzdělávací potřeba, na základě které vydá školské poradenské zařízení doporučení ke vzdělávání na SŠ zřízené dle § 16 odst. 9 školského zákona, přičemž u velké části z těchto zájemců se podle zástupců učiliště jedná o jejich vůbec první vyšetření ve školském poradenském zařízení.

Na možné problémy v úrovni poskytovaného vzdělávání a podpůrných opatření poukazuje i skutečnost, že ve šk. roce 2019/2020 opakovali 3 z 12 žáků 1. ročník, přičemž stejný počet žáků opakoval 1. ročník i předcházející školní rok a alespoň jeden žák opakoval 1. ročník každý rok v období mezi lety 2015–2019, a to i přestože škola má zřízený přípravný ročník. Většina romských dětí v Kojetíně v předškolním věku dochází místo MŠ do přípravného ročníku. Naopak děti s odkladem, které byly u zápisu na ZŠ nám. Míru, docházejí do kojetínské mateřské školy. Přípravná třída tak do velké míry odděluje většinu předškolních kojetínských romských dětí od ostatních dětí tohoto věku ve městě.

V některých rozhovorech se objevoval i pohled, že žáky ZŠ Svatopluka Čecha je vhodné začlenit mezi ostatní děti z Kojetína. I přestože to může na školu a pedagogy klást vyšší nároky, ve společném vzdělávání všech dětí byl spatřován přínos, který převažoval nad

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání v rámci projektu „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“, reg. č. projektu CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586.

Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

problémy, které mohou s jeho zajištěním vyvstat. Nicméně tato perspektiva byla oproti předchozí velmi výjimečná.

Čili tím odlivem tady těch problémových dětí nám v podstatě ubylo starostí. Ale pokud bych se k tomu měla stavět profesionálně, tak myslím, že ty děti by se neměly selektovat a měly by se začleňovat do běžné skupiny (zástupce školy).

Na druhu stranu myslím, že kdybych tady měl 100 dalších žáků, bílejších, blondatejších, tak myslím, že by si zvykli a že by to mohlo fungovat naprosto v klidu. Nevidím v tom problém, protože pokud se nastaví mantinely a pravidla, tak je to jedno (zástupce školy).

9.1 Pohled rodičů sociálně znevýhodněných dětí¹¹

S výjimkou jednoho dítěte¹² docházely všechny školou povinné děti dotazovaných romských rodičů na ZŠ Svatopluka Čecha. V kontrastu s případy známými z jiných měst, ve kterých ASZ působí¹³, byla **více než polovina dotazovaných romských rodičů, jejichž děti docházely na ZŠ Svatopluka Čecha, nespokojená s tím, že se jedná o školu, kam dochází drtivá většina romských dětí.**

Když je hodně dětí cigánů pohromadě, tak zlobí, dělají blbosti (rodič).

Jsou tam samí cigáni, děcka nejsou mezi bílými, rozdělení, zvlášť, pak se potkají venku, neznají se jinak a nadávají si proto (rodič).

Zároveň podle nich jejich děti neměly žádné kamarády ze ZŠ nám. Míru. Tito rodiče mluvili o tom, že jejich generace docházela do školy spolu s dětmi z majoritního prostředí, a že proto mezi nimi mají alespoň nějaké kamarády, protože s nimi chodili do školy a potkávali se tam. Někteří z těchto rodičů mluvili i o tom, že na ZŠ Svatopluka Čecha je hodně drzých a problémových dětí, ale vzápětí dodávali, že situace ve škole se během posledního školního roku částečně zlepšila, že byla podle nich na škole v některých oblastech zavedena přísnější

¹¹ Tyto rozhovory byly vedeny především s rodiči sociálně znevýhodněných dětí, ale i s několika zástupci střední třídy. Vzhledem k povaze sociálního vyloučení ve městě se většina těchto rozhovorů odehrála v romských rodinách a scénáře rozhovorů se týkaly především jejich zkušeností se vzděláváním v místních školách. Rozhovory byly zpravidla kratší a trvaly od 15 minut do 50 minut v závislosti na tom, zda měli komunikační partneři a partnerky pocit, že mají k tématu vzdělávání ve městě co říct. Rozhovory byly zaznamenány formou terénních poznámek a celkem jich bylo pořízeno 20 s 23 komunikačními partnery. Rozhovory probíhaly na veřejných prostranstvích před domy a v domácnostech na předem vytipovaných adresách, a to na základě doporučení zástupců institucí nebo na základě vlastního vytipování.

¹² Které v minulosti přešlo ze ZŠ Svatopluka Čecha na ZŠ nám. Míru.

¹³ Např. Kladno, Brno nebo Moravská Třebová.

pravidla, což hodnotili pozitivně. Někteří také přiznávali, že v minulosti měli konflikty s učiteli, naproti tomu jiní rodiče zase jmenovali konkrétní učitele, se kterými velmi dobře vycházeli.

V souvislosti s nespokojeností s tím, že je ZŠ Svatopluka Čecha v Kojetíně v podstatě „romská“ škola, zmiňovali 3 z dotázaných romských rodičů i negativní zkušenost ze zápisu na ZŠ nám. Míru, kde podle svých slov měli být se svými dětmi odmítnuti z kapacitních důvodů. Většina rodičů nespokojených se ZŠ Svatopluka Čecha tvrdila, že by sami byli raději, kdyby jejich dítě docházelo na ZŠ nám. Míru. Na druhou stranu 4 z dotazovaných rodičů v rozhovorech mluvili i o tom, že jsou na ZŠ Svatopluka Čecha spokojeni.

Většina dětí dotazovaných rodičů buď v minulosti absolvovala OU v Křenovicích, nebo se tam chystala. S učilištěm byli všichni, kterých se to týkalo, spokojeni. Nicméně několik rodičů, kteří mluvili o tom, že jejich děti jsou na základní škole úspěšné, zmiňovalo i jiné střední školy s učebními a maturitními obory v okolních městech. Žádný z rodičů ale nemluvil o tom, že by jeho dítě nemělo jít na střední školu, nicméně v dotazovaných rodinách byli zastiženi i neúspěšní studenti středních škol, kteří nejčastěji mluvili o tom, že se místo studia museli postarat o vlastní rodinu, kterou v té době zakládali.

Z dětí dotazovaných rodičů nedocházelo na jaře 2020 žádné do místního DDM, pouze jedno dítě zde v minulosti chodilo dva roky do tanečního kroužku, nicméně kroužku zanechalo po tom, co z něj odešel jeho kamarád. Menší část dětí dotazovaných rodičů využívala klubu Maria při Charitě Kojetín. Nabídku a využití klubu považovali tito rodiče za dobré, přičemž se jednalo většinou o rodiny, které působily nejvíce sociálně vyloučené. Kromě Charity docházelo několik starších dětí a mladých dospělých např. na fotbal do tělocvičny, jejíž pronájem si společně hradili. Děti ze dvou rodin také dojížděly do Kroměříže do boxerského klubu. Celkově však velká část dětí dotazovaných rodičů nevyužívala žádnou organizovanou volnočasovou aktivitu, nicméně někteří z rodičů těchto dětí mluvili o tom, že mají zájem o organizované aktivity pro své děti, zejména v tom smyslu, že jejich děti podle nich potřebují pohyb a mít se kde vybít.

10 Dobrá praxe

- **Psycholog na ZŠ nám. Míru**, kterého škola získala částečně díky Šablonám a částečně jako součást doporučení z pedagogicko-psychologické poradny. Zástupci školy ho po roce a půl považují za nepostradatelného z hlediska komunikace a podpory pro rodiče a žáky. Kromě konzultací organizuje i komunitní kruhy ve třídách nebo nabízí testy v oblasti kariérového poradenství.
- **Konzultační odpoledne každé úterý v průběhu roku na ZŠ nám. Míru** od 14 do 16 hodin, kdy jsou rodičům k dispozici všichni učitelé školy a psycholog, se kterými mohou v rámci konzultací řešit individuální problémy žáků. Rodiče této možnosti využívají.
- **ZŠ Svatopluka Čecha se během uplynulého školního roku podařilo** podle dotázaných rodičů **vyřešit některé problémy v chování žáků školy pomocí nastavení nových pravidel a řádu**.
- **ZŠ Svatopluka Čecha je v důsledku finančních problémů mnoha rodičů zapojena do projektu Obědy pro děti organizace WOMEN FOR WOMEN**, díky čemuž škola může zajistit stravu i dětem, jejichž rodiče se ocitli v situaci, kdy si nemohou dovolit zaplatit jim obědy ve školních jídelnách.
- **Základní umělecké školy se daří podporovat žáky, jejichž rodiče se dostali do finančních problémů**; těmto žákům škola může nabídnout slevu na školném nebo některým rodičům pomáhá s vyplněním žádosti na úřad práce o zajištění dávky mimořádné okamžité pomoci, která by rodičům pomohla pokrýt výdaje na vzdělávání dítěte ve škole. V případě problémů v docházce někteří učitelé i docházejí do rodin a zjišťují, jaké jsou důvody, přičemž si uvědomují, že kvalita docházky a přípravy závisí do velké míry na zájmu rodičů. Celkově se škola snaží své žáky udržet i za cenu zvýšené zátěže pro některé pedagogy.

11 Shrnutí (problémy a výzvy)

- Většina dotazovaných institucionálních aktérů považovala současné nastavení základního školství v Kojetíně za funkční a výhodné pro všechny zúčastněné. Z toho pramenila i v rozhovorech artikulovaná neochota měnit současný stav a obava ze změn - zaznívalo tvrzení, že pokud je město všem rodičům s trvalým pobytem v Kojetíně schopno garantovat, že jejich dítě bude přijato do první třídy, ať už na jednu, nebo na druhou školu, není potřeba nic měnit. Tento postoj je nicméně problematický v momentě, kdy **na jednu školu dochází téměř 80 % všech školou povinných žáků ve městě a kdy tato škola zároveň otevírá tři první třídy a druhá s komplikacemi jednu s tím, že v jedné škole jsou v podstatě všichni žáci z majoritních rodin města a v té druhé téměř všichni žáci romského původu**. Zároveň nelze říct, že by se jednalo o situaci, která vyhovuje všem rodičům, např. mezi dotazovanými rodiči dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí byl velký podíl těch, kteří nebyli spokojeni s tím, že jejich dítě docházelo na ZŠ Svatopluka Čecha a pro některé z nich se nejednalo ani o školu první volby. Stávající situace tak především vyhovuje rodičům z majoritního prostředí, a to pouze za předpokladu, že se jim podaří zapsat dítě na ZŠ nám. Míru, protože na ZŠ Svatopluka Čecha se jich velká část bojí své dítě zapsat z důvodu pověsti školy jako „romské“ a „pomalejší“.
- **Současné nastavení městem zřizovaných základních škol v Kojetíně** sice uspokojí větší část rodičů, a to především těch z majoritního prostředí, nicméně do budoucna, jak napovídají výzkumy věnující se segregaci ve školství (Čada & Hůle, 2019), **může přinést Kojetínu i problémy např. v oblasti komunitního života**. V současnosti se totiž romské děti v podstatě nepotkávají ve škole ani v jiných oblastech s dětmi z majoritního prostředí. Tato situace může do budoucna dále posilovat stereotypní pohledy na opačné etnikum, kdy děti nemají možnost získat vlastní zkušenosti s druhou skupinou obyvatel města, které by tyto stereotypy vyvrátily. To může v dlouhodobém horizontu vést ke zhoršení soužití mezi jednotlivými skupinami obyvatel ve městě (Čada & Hůle, 2019). Na tuto skutečnost poukazovali i někteří dotazovaní zástupci institucí a romští rodiče v tom ohledu, že sami chodili do škol, kde potkávali jeden druhého, znali se a neměli mezi sebou žádné vážnější problémy.
- Separace jednotlivých skupin obyvatel ve školství může vést i ke snížení vzdělanostních aspirací žáků, kdy je velmi pravděpodobné, že žáci z rodin s vyššími vzdělanostními aspiracemi v minulosti přešli ze ZŠ Svatopluka Čecha na ZŠ nám. Míru a noví žáci z tohoto prostředí se na ZŠ Svatopluka Čecha již nehlásí¹⁴. To může vést k celkovému snížení výkonnosti školy, kdy nově příchozí žáci jsou ovlivněni obecnou

¹⁴ Svůj podíl na tom má i vnímání školy mezi vnímání ZŠ Svatopluka Čecha jako pomalejší, což je charakteristika, kterou si mnozí zástupci majoritní veřejnosti spojují primárně se školami s vyšším podílem žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí (Čada & Hůle, 2019).

normou výkonnosti ve školním kolektivu, podobně u pedagogického sboru pravděpodobně v této situaci dochází ke snížení očekávání od žáků (Čada & Hůle, 2019). Na problémy z hlediska výkonnosti a úrovně výstupů vzdělávání na ZŠ Svatopluka Čecha poukazovali někteří zástupci místních škol a organizací, podle kterých absolventi školy zaostávali např. ve srovnání s absolventy ZŠ Sladovní. **V segregovaných školách se podle dosavadních výzkumů nachází i množství žáků, kteří by na běžné škole s běžnou skladbou žáků prospívali mnohem lépe a měli by mnohem vyšší šance a motivaci dosáhnout lepšího vzdělávání, a tím pádem i větší šanci na lepší umístění ve společnosti.** Celkově mají žáci segregovaných škol mnohem nižší aspirace ve vztahu ke středním školám a mnohem častěji se nehlásí na žádnou střední školu, případně střední vzdělání nedokončí¹⁵ (Vojtěch & Paterová, 2016). Přitom mladí lidé se základním vzděláním tvoří jednu z nejohroženějších skupin na trhu práce, kdy ze všech mladých lidí se základním vzděláním je zhruba 39 % ekonomicky neaktivních a je u nich výrazně vyšší riziko dlouhodobé nezaměstnanosti (Bičáková & Kalíšková, 2018).

- **Kromě ZŠ Svatopluka Čecha je v Kojetíně i ZŠ Sladovní, na které také tvoří vysoký podíl všech žáků žáci romského původu.** ZŠ Sladovní spadá pod OU Křenovice, je zřízena podle § 16 odst. 9 školského zákona, tedy pro děti a žáky se zdravotním postižením. Žáky této školy tvořili ve šk. roce 2019/2020 z 90 % žáci romského původu, což je znatelný rozdíl oproti běžnému rozložení zdravotního znevýhodnění v populaci, ať už romské, nebo majoritní, které činí zhruba 13 % (ČSÚ, 2019c).
- **Na rozdělení základního školství v posledních letech navazuje i separace v předškolním vzdělávání,** kdy do přípravné třídy, která je zřízena při ZŠ Svatopluka Čecha docházejí většinou jen romské děti, zatímco děti z majoritního prostředí s odkladem povinné školní docházky, které byly u zápisu na ZŠ nám. Míru, docházejí do městské mateřské školy. Celkově z hlediska předškolního vzdělávání dochází většina romských dětí pouze do přípravné třídy na ZŠ Svatopluka Čecha.
- Děti a mládež ze sociálně znevýhodněného prostředí se organizovaných volnočasových aktivit v Kojetíně téměř neúčastní. Na jedné straně ve městě sídlí základní umělecká škola s dobrým přístupem a výsledky, co se týče vzdělávání dětí a žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí. Vzhledem k tomu, že se jedná ze své podstaty o talentovou školu, jsou zde vzdělávány spíše jednotky dětí a žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí. Naopak největším poskytovatelem volnočasového vzdělávání v Kojetíně je Dům dětí a mládeže, v jehož kroužcích tvoří sociálně znevýhodněné a romské děti pouze 1 % všech účastníků. Ve městě působí i rodinný klub Maria, který je určen klientům SAS Charity Kojetín, jeho služby využívá poměrně

¹⁵ Zhruba 1000 žáků ročně z českých sociálně vyloučených lokalit předčasně opouští vzdělávání (Matoušek, 2018).

malé množství dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí, jedná se především o děti z několika romských rodin. Děti a mládež ve věku od 13 let do klubu téměř nedocházejí. **Většina dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí využívá organizované volnočasové aktivity v Kojetíně v minimální míře. Přitom se jedná o děti, které by z organizovaného volnočasového vzdělávání mohly nejvíce těžit vzhledem k často nepodnětnému rodinnému prostředí a k nedostatečné organizaci jejich volného času ze strany rodičů.** Vyšší zapojení těchto dětí do organizovaných volnočasových aktivit by, i přes předchozí negativní zkušenosti některých klíčových aktérů, mělo přinést nejen nové podněty a příležitosti k rozvoji, ale může vést i k šíření pozitivních vzorců chování u mládeže ze sociálně znevýhodněného prostředí.

- Na základě dat sebraných během rozhovorů se zástupci institucí a škol **neexistuje v Kojetíně mnoho příležitostí k setkávání mezi zástupci majoritní a romské populace města.** Svůj podíl na tom mají i rozdílné životní dráhy romských dětí a žáků od těch, kteří pocházejí z majoritního prostředí. Jejich vzdělávací trajektorie se rozcházejí už v předškolním vzdělávání a tento trend pokračuje v základním, středním a volnočasovém vzdělávání, a to i přesto že Romové tvoří v Kojetíně až 10 % obyvatel města. Jedná se tak o situaci, která udržuje a spíše prohlubuje sociální vyloučení ve městě a která překáží vyšší integraci místní romské komunity a jejímu vyššímu zapojení do života ve městě obecně. Přitom právě vzdělávání je jednou z oblastí, která by mohla do budoucna vést k lepší provázanosti všech skupin obyvatel a ke snížení míry sociálního vyloučení ve městě.

12 Doporučení

- **Zpracovat koncepci základního školství** a držet se jí, a to především v oblasti cíleného stavu základního školství v Kojetíně, na kterém je třeba systematicky a dlouhodobě pracovat a případné změny adekvátně komunikovat s veřejností, především pokud je jedním z cílů města artikulovaných v Místním plánu inkluze srovnání vnímání obou městských základních škol jako rovnocenných a stejně kvalitních (Město Kojetín, 2020).
- Z hlediska **postupného srovnávání obou městem zřizovaných základních škol a zmírňování segregace ve vzdělávání** je vhodné upravit např. kapacitu ZŠ nám. Míru tak, aby obě městem zřizované základní školy přijímaly zhruba stejný počet žáků prvních ročníků, případně lze na úrovni města upravit spádové obvody a následně přerozdělovat žáky u zápisu tak, aby do prvních ročníků obou škol docházel zhruba stejný počet žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí. Podobné mechanismy už několik let využívá např. Krnov¹⁶. Úspěch těchto snah stojí i na aktivním zapojení a spolupráci všech relevantních aktérů a na cílené práci s pověstí škol, kdy je např. vhodné pořádat městské akce pro veřejnost na půdě školy s negativní pověstí, příp. pracovat s pověstí školy prostřednictvím článků v městském zpravodaji a exkurzí do škol. V tomto ohledu je vhodné navázat užší spolupráci mezi kojetínskou MŠ a ZŠ Svatopluka Čecha, aby zde děti z MŠ využívaly vybavení školy pro potřeby výuky předškolního vzdělávání, případně aby školu navštěvovaly za účelem exkurzí. Celkově je třeba dlouhodobě směřovat k tomu, aby obě školy byly v očích veřejnosti vnímány jako podobně atraktivní. Proto je vhodné vytvářet na ZŠ Svatopluka Čecha takové podmínky, které jsou zajímavé i pro rodiče z majoritního prostředí. S tím se pojí i snaha docílit toho, aby se rodiče z majoritního prostředí nebáli nechat vzdělávat své dítě ve škole, kam dochází i určitá část romských dětí. Snahy o změny současného nastavení základního vzdělávání v Kojetíně mohou být nepopulární jak u některých klíčových aktérů z řad zainteresovaných institucí, tak především u části rodičů z majoritního

¹⁶ „Předpokladem úspěšné desegregace je vize a kontinuita v rozhodování zástupců vedení města. Překážkou takové změny mohou být obavy lokálních politiků z důsledků aktivit, které nemají širokou podporu veřejnosti. Úspěch desegregace prezentovaného modelu stojí na čtyřech klíčových pilířích: (1) dobré nastavení spádových obvodů (včetně stanovení školských obvodů reflektující výskyt sociálně vyloučených lokalit a úpravy často nadhodnocených rejstříkových kapacit škol), případná změna spádové vyhlášky (desegregační snaha neskončila novým vymezením obvodů, ale pokračuje prostřednictvím pravidelných setkávání relevantních aktérů); (2) zapojení všech relevantních aktérů (zejména základní a mateřské školy, neziskové organizace atd.) a kontinuální koordinace škol ze strany zřizovatele, pravidelná revize naplňování stanovených cílů; (3) zachování různosti vzdělávacího systému – desegregace nebyla provedena na úkor snížení diverzity a omezení nabídky různých vzdělávacích programů (školy si často zachovaly svoje zaměření a odlišnost v rámci systému, nicméně tato odlišnost nepřispívá k segregaci žáků a žákyň) a (4) personální podpora, návazné služby a aktivity, jako je doučování či pomoc asistentů pedagoga při práci s dětmi ze sociálně vyloučených lokalit“ (Čada & Hůle, 2019, s. 77). Blíže viz kapitoly 11.3 Klíčové mechanismy desegregace a 7.1 Desegregační model v Analýze segregace v základních školách z pohledu sociálního vyloučení (Čada & Hůle, 2019).

prostředí, kdy je při snížení kapacity ZŠ nám. Míru nebo změně spádových oblastí pravděpodobné, že mnoho rodičů se bude snažit vyhnout ZŠ Svatopluka Čecha např. i za cenu dojíždění. Nicméně z hlediska budoucího soužití obyvatel v Kojetíně a řešení sociálního vyloučení ve městě může jít o velmi přínosné kroky, protože např. sociální vyloučení na trhu práce a v jiných oblastech je kromě rodinného prostředí silně ovlivněno i možnostmi ve vzdělávání.

- **Nastavit adekvátní podpůrná opatření všem žákům na ZŠ Svatopluka Čecha, kteří to potřebují.** S tím se pojí i případná potřeba asistence rodičům s nižšími kompetencemi v případě zařízení vyšetření žáka ve školském poradenském zařízení. V této oblasti je možné spolupracovat např. se sociálně aktivizačními službami některé z organizací, které v Kojetíně působí.
- Děti a mládež ze sociálně znevýhodněného prostředí nemají v Kojetíně mimo klub Maria mnoho jiných možností volnočasového vyžití vzhledem k tomu, že nabídky DDM téměř nevyužívají. V rámci snah o vyšší zapojení dětí a mládeže ze sociálně znevýhodněného prostředí do organizovaných volnočasových aktivit v Kojetíně je třeba dbát i na to, aby tyto aktivity nepřispívaly k oddělování jednotlivých skupin obyvatel města, aby se ideálně jednalo o aktivity, kterých se účastní i děti a mládež z majoritního prostředí. Proto se jako ideální jeví **soustředit se v oblasti volného času na větší otevřenost a atraktivitu kojetínského DDM vůči dětem a mládeži ze sociálně znevýhodněného prostředí¹⁷.**
- **Otevřít rodinný klub Maria i pro děti, které nepatří do rodin spolupracujících se SAS Charity Kojetín.** Klub se v poslední době potýká s nižším zájmem ze strany dětí a mládeže a na vhodnost jeho otevření i mimo klienty SAS poukazovali někteří dotázaní zástupci institucí a organizací. Z tohoto hlediska by byla ideální jeho transformace na klasické nízkoprahové zařízení pro děti a mládež.
- **Zmírnit nerovný start dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí v porovnání s ostatními skupinami dětí v Kojetíně a alespoň částečně tak nahradit chybějící podporu rodin.** Z rozhovorů s některými institucionálními aktéry bylo zřejmé, že nejsou zvyklí pracovat se sociálním znevýhodněním, za kterým nejčastěji viděli nedostatek finančních prostředků rodičů a nízkou motivaci rodičů i dítěte. Právě při práci s dětmi a žáky z tohoto prostředí je vhodné si uvědomit, jaké bariéry musejí každodenně překonávat a jak vypadá jejich domácí prostředí, kdy některé děti často

¹⁷ V oblasti volného času je specifickou skupinou mládež starší 13 let, která obecně kroužků, klubů a NZDM využívá v mnohem nižší míře než mladší děti, nebo do nich přestává chodit úplně, a to bez ohledu na sociální původ (Blíže viz Staveník & Stejskalová (2019) kapitola 4.3.1. *Nestrukturovaný volný čas a jeho specifika*.). I těm je ale vhodné nabídnout nějakou strukturovanou volnočasovou aktivitu, která jim může přinést pozitivní vzorce trávení volného času ve srovnání s možnostmi, které jim nabízí jejich domácí prostředí. Mládež ze sociálně znevýhodněného prostředí má v tomto směru nejčastěji zájem o bezpečné prostředí, kde může trávit čas s kamarády. Tuto poptávku obvykle naplňují nízkoprahová zařízení pro děti a mládež.

nemají ani stůl, kde by si mohly připravovat úkoly, případně se rodiče nezajímají o jejich školní výsledky¹⁸. Proto pro ně nové prostředí může být dvojnásobně cizí i v tom smyslu, že jsou tam považovány za nepatřící, např. protože jsou Romové, a zároveň se s ním nikdy nemuseli setkat a neví, jak se v něm chovat. Např. zkušenosti z organizací z jiných měst ukazují, že tyto děti často s rodiči nikdy nebyly na výletě mimo město nebo v kině a neví, jak se chodí do kina. V mnoha ohledech jim chybí právě tato znalost, která je u dětí z majoritního prostředí samozřejmá. Naopak mnoho zařízení a institucí, včetně těch volnočasových, je běžně nastavených právě tak, že vyhovují převážně určitým dětem, např. ze střední třídy, což formuje i očekávání zástupců těchto institucí k dětem, které k nim docházejí. Pro rodiny s jiným sociálním původem se proto může jednat o náročné a neznámé prostředí, kdy často ani není v kapacitách rodičů např. zařídit dětem placený kroužek ve volnočasové instituci nebo si samostatně zažádat na Úřadu práce o proplacení kroužku skrze dávku pomoci v hmotné nouzi. Proto je vhodné např. **ve volnočasových zařízeních pracovat na tom, aby děti ze sociálně znevýhodněného prostředí v případě projeveného zájmu o kroužek v něm dlouhodobě vydržely a nepřestaly do něj chodit. Protože to, co je často popisováno jako opadnutí zájmu po prvním týdnu nebo měsíci, může být důsledkem působení množství překážek, se kterými se tyto děti při vstupu do prostředí organizovaného kroužku vyrovnávají**¹⁹. V případě kojetínského DDM lze také doporučit alespoň základní asistenci v možnostech proplacení kroužku skrze dávku pomoci v hmotné nouzi na Úřadu práce.

- **Aktivně pracovat s místní romskou komunitou**, které v současnosti chybí vůdčí postava, jež by otevřela dialog s městem o zájmech a potřebách místních Romů. I proto lze více než doporučit zmapování potřeb a zájmů místní romské komunity (např. ohledně potřeby komunitního centra nebo jiných komunitních projektů umožňujících vzájemné setkávání nebo poskytujících zázemí pro aktivity komunity) skrze NNO nebo zástupce města či městského úřadu, kteří mají důvěru komunity. Romové tvoří v Kojetíně až 10 % obyvatel, a proto je v těchto ohledech nelze ignorovat. V této oblasti má zkušenosti např. organizace Člověk v tísni v Přerově.

¹⁸ Podobně popisuje situaci kojetínských dětí a žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí i zástupce jedné z místních škol „(a)le tady, kde ty děti kolikrát nemají to zázemí, spíš to sociální znevýhodnění, ale nemají zázemí, ani ty dispozice. Ti rodiče jsou absolventi zvláštních škol a ještě stěžují. Jim to opravdu nemá kdo předat. Kolikrát mají vadu řeči, souvisí to s tím kolečkem Slovensko, Británie a zpátky. A i s tím, že se s nima tolik doma nekomunikuje, nechte, ty běžný věci, co my děláme“ (zástupce školy).

¹⁹ Více viz Staveník & Stejskalová (2019) kapitola 4.3.4 *Placené kroužky jako majoritní prostředí*.

13 Zdroje

Agentura pro sociální začleňování. (nedatováno). *Etický kodex výzkumníků Agentury pro sociální začleňování*. Praha: Úřad vlády ČR, Odbor pro sociální začleňování.

Bičáková, A. & Kalíšková, K. (2018). *The low-skilled in the Czech Republic. IDEA study 3/2018*. Praha: IDEA CERGE-EI. Dostupné z https://idea.cerge-ei.cz/files/IDEA_Study_3_2018_Low_skilled/mobile/index.html

Čada, K. (Ed.). (2015). *Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR*. Praha: GAC spol. s r.o.

Čada, K. & Hůle, D. (2019). *Analýza segregace v základních školách z pohledu sociálního vyloučení*. Praha: Úřad vlády ČR, Odbor pro sociální začleňování. Dostupné z http://www.socialni-zaclenovani.cz/wp-content/uploads/Analiza_segregace_2019_1.1.pdf

Český statistický úřad. (2019a). *Databáze demografických údajů za obce ČR*. Praha: Český statistický úřad. Dostupné z <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr>

Český statistický úřad. (2019b). *Věkové složení obyvatelstva - 2018*. Praha: Český statistický úřad. Dostupné z <https://www.czso.cz/csu/czso/vekove-slozeni-obyvatelstva-g598foxrzn>

Český statistický úřad. (2019c). *Výběrové šetření osob se zdravotním postižením – 2018*. Praha: Český statistický úřad. Dostupné z <https://www.czso.cz/csu/czso/vyberove-setreni-osob-se-zdravotnim-postizenim-2018>

Exekutorská komora České republiky. (2020). *Otevřená data o exekucích*. Brno: Exekutorská komora České republiky. Dostupné z <https://statistiky.ekcr.info/>

Felcmanová, L. & Habrová et al. (2015). *Katalog podpůrných opatření, dílčí část: pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu sociálního znevýhodnění*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. Dostupné z <http://katalogpo.upol.cz/wp-content/uploads/katalog-szn.pdf>

Internetové stránky obce, škol, úřadů a ostatních organizací.

Matoušek, R. (2018). *Finanční dopady předčasných odchodů ze vzdělávání pro stát a jednotlivce*. Praha: Úřad vlády ČR, Odbor pro sociální začleňování. Dostupné z http://www.socialni-zaclenovani.cz/wp-content/uploads/Financni_dopady_predcasnych_odchodu.pdf

Město Kojetín. (2020). *Místní plán inkluze města Kojetína pro období 2020–2023*. Kojetín: Město Kojetín.

MPSV. (2019). *Nezaměstnanost – měsíční statistiky*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí. Dostupné z <https://www.mpsv.cz/web/cz/mesicni>

MŠMT. (2019a). *Výkazy M3 o základních školách*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

MŠMT. (2019b). *Výkazy M8 o středních školách*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

MŠMT. (2019c). *Výkazy S1 o mateřských školách*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání v rámci projektu „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“, reg. č. projektu CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586.

Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

Staveník, A. & Stejskalová, M. (2019). *Vstupní analýza v oblasti vzdělávání města Brna*. Praha: Úřad vlády ČR, Odbor pro sociální začleňování. Dostupné z http://www.socialni-zaclenovani.cz/wp-content/uploads/vstupni-analyza-v-oblasti-vzdelavani-mesta-brna-volny-cas-socialne-vyloucenych-deti_komprimovan%C3%BD.pdf

Švec, J. (Ed.). (2010). *Příručka pro sociální integraci*. Praha: Úřad vlády ČR, odbor pro sociální začleňování. Dostupné z <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/o-agenture/prirucka-pro-socialni-integraci/details>

Vojtěch, J. & Paterová, P. (2016). *Vývoj vzdělanostní a oborové struktury žáků a studentů ve středním a vyšším odborném vzdělávání v ČR a v krajích ČR a postavení mladých lidí na trhu práce ve srovnání se stavem v Evropské unii – 2015/16*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání. Dostupné z http://www.nuv.cz/uploads/Vzdelavani_a_TP/VYVOJ2015_pro_www.pdf

Výroční zprávy škol a organizací.

14 Seznam obrazových příloh

Obrázek 1: Mapa kojetínských škol (Zdroj: vlastní zpracování)	12
---	----

15 Seznam grafů

Graf 1: Vývoj počtu obyvatel v Kojetíně v letech 1991–2018 (Zdroj: ČSÚ, 2019a).....	8
Graf 2: Vývoj přírůstků obyvatel v Kojetíně v letech 1991–2018 (Zdroj: ČSÚ, 2019a).....	9
Graf 3: Věková struktura obyvatel Kojetína k 31. 12. 2018 (Zdroj: ČSÚ, 2019b).....	9
Graf 4: Věková struktura obyvatel ČR k 31. 12. 2018 (Zdroj: ČSÚ, 2019b).....	10
Graf 5: Vývoj počtu dětí v kojetínských MŠ v letech 2015–2019 (Zdroj: MŠMT, 2019c).....	13
Graf 6: Věková struktura dětí v kojetínských MŠ ve šk. roce 2019/2020 (Zdroj: MŠMT, 2019c)	14
Graf 7: Vývoj počtu žáků na kojetínských ZŠ v letech 2015–2019 (Zdroj: MŠMT, 2019a)	16
Graf 8: Vývoj podílu žáků se SVP a LMP na kojetínských ZŠ v letech 2015–2019 (Zdroj: MŠMT, 2019a).....	17
Graf 9: Žáci odcházející na SŠ po 5. ročníku a žáci, kteří předčasně opustili kojetínské ZŠ v letech 2015–2019 (Zdroj: MŠMT, 2019a)	17
Graf 10: Žáci opakující ročník v kojetínských ZŠ v letech 2015–2019 (Zdroj: MŠMT, 2019a)	18
Graf 11: Vývoj počtu žáků na místních SŠ v letech 2015–2019 (Zdroj: MŠMT, 2019b)	23
Graf 12: Vývoj podílu žáků se SVP a LMP na místních SŠ v letech 2015–2019 (Zdroj: MŠMT, 2019b).....	24
Graf 13: Žáci, kteří nastoupili do 1. ročníku na OU Křenovice ze ZŠ v letech 2017–2019 (Zdroj: MŠMT, 2019b).....	25

16 Seznam tabulek

Tabulka 1: Základní údaje o kojetínských MŠ ve šk. roce 2019/2020 (Zdroj: MŠMT, 2019c)	13
Tabulka 2: Základní údaje o kojetínských ZŠ ve šk. roce 2019/2020 (Zdroj: MŠMT, 2019a)	16
Tabulka 3: Základní údaje o SŠ v Kojetíně ve šk. roce 2019/2020 (Zdroj: MŠMT, 2019b).....	23